

WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

DOBRA ZMIANA W SAMORZĄDZIE

DOTRZYMUJEMY SŁOWA

Szanowni Państwo!

Już trzeci rok rząd Prawa i Sprawiedliwości, obozu Zjednoczonej Prawicy zmienia Polskę na lepsze. Konsekwentnie naprawiamy nasze państwo, by mogło ono jak najlepiej służyć nam wszystkim. Naszym celem, celem polityki dobrej zmiany jest budowa Polski dostatniej, godnej, sprawiedliwej, uczciwej i bezpiecznej. Jednym słowem Polski takiej, której mieszkańcy będą mogli cieszyć się pod każdym względem takim samym poziomem życia, jaki jest udziałem obywateli najzamożniejszych państw europejskich. Systematycznie, krok po kroku zmierzamy ku temu celowi, przybliżając się tym samym do spełnienia wielkiego marzenia pokoleń Polaków o życiu na miarę naszych aspiracji.

Teraz nadszedł czas, by dobra zmiana zeszła na poziom samorządowy: do gmin, powiatów, dużych miast i województw i uczyniła nasze małe ojczyzny – wsie, miasteczka i największe aglomeracje – miejscami o wiele bardziej nadającymi się do życia.

Skończymy ze złymi praktykami i ukróćmy nadużycia. Położymy kres dzikiej, karmiącej się krzywdą zwykłych ludzi, reprivatyzacji. Nie dopuścimy do wyprzedaży ważnych składników majątku naszych samorządów. Te dobra w postaci firm zajmujących się na przykład dostarczaniem wody, ciepła czy odprowadzaniem odpadów i ścieków powinny służyć ogółowi mieszkańców i być jednym z narzędzi kształtowania polityki władz lokalnych, a nie zyskom prywatnych właścicieli.

Tak jak w 2015 roku do wyborów prezydenckich i parlamentarnych Prawo i Sprawiedliwość przystąpiło z programem oczekiwanych przez

Polaków zmian, tak dziś nasza partia, obóz Zjednoczonej Prawicy, staje do wyborów samorządowych dobrze przygotowana merytorycznie. Mamy naprawdę dobry, przemyślany program dla Polski lokalnej. A ściślej – mamy programy, bo nasze propozycje zawierają nie tylko zobowiązania o charakterze ogólnopolskim, ale – i to przede wszystkim – plany tego, co zamierzamy zrobić, jeśli Państwo obdarzycie nas zaufaniem, w poszczególnych województwach, miastach, powiatach i gminach, aby ich mieszkańcom, aby nam wszystkim żyło się po prostu lepiej.

Program, który Państwu przedstawiamy jest efektem naszej wytężonej pracy na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego. Tak jak trzy lata temu jeździliśmy po Polsce i słuchaliśmy tego, co Polki i Polacy mają nam do powiedzenia. Odbiliśmy prawie tysiąc spotkań. Wiemy zatem, czego oczekują mieszkańcy naszego kraju i obiecujemy, że będziemy zmieniać nasze małe ojczyzny zgodnie z tymi oczekiwaniami.

Jestem głęboko przekonany, że tak jak realizacja naszego programu z 2015 roku zasadniczo odmieniła w wielu dziedzinach życie Polek i Polaków, tak urzeczywistnienie naszych propozycji dla Polski lokalnej zaowocuje dynamicznym rozwojem naszych małych ojczyzn oraz zasadniczym podniesieniem poziomu życia wspólnot lokalnych.

Nasze trzyletnie rządy świadczą o tym, że jesteśmy partią wiarygodną, która dochowuje zobowiązań wyborczych. Spełniliśmy już wiele obietnic złożonych Polakom, inne – systematycznie wprowadzamy w życie.

Dotrzymujemy słowa w rządzie, dotrzymamy i w samorządzie! I to jest dodatkowy powód, dla którego warto zagłosować na kandydatów z list Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość do władz lokalnych wszystkich szczebli.

Jarosław Kaczyński

ROZWÓJ GOSPODARCZY PODKARPACIA

Silna i nieskrępowana biurokratycznymi barierami przedsiębiorczość jest motorem napędowym rozwoju państwa oraz fundamentem do budowania zamożnej i niezależnej finansowo klasy średniej. Wzrost gospodarczy to fundament rozwoju całego kraju. Tylko silna, zrównoważona gospodarka może zapewnić bezpieczeństwo ekonomiczne Polaków i długofalową poprawę jakości życia. Wzmocnienie małych i średnich przedsiębiorstw, poprawa warunków prowadzenia biznesu oraz przyciągnięcie nowych inwestorów są kluczem do rozwoju każdej gminy i powiatu, miast i wsi.

CO ZROBILIŚMY DLA PODKARPACKICH PRZEDSIĘBIORCÓW I GOSPODARKI

NISKIE BEZROBOCIE – W Polsce mamy wreszcie rynek pracownika – bezrobocie jest najniższe od 26 lat. Na Podkarpaciu spadło z 12,9% w XI 2015 do **8,7% w VI 2018**. Podnosimy także wynagrodzenia osób najmniej zarabiających – na wschodzie kraju problem nierównych płac jest szczególnie istotny. Pracownicy mają teraz zapewnioną dolną granicę wynagrodzenia i zagwarantowaną coroczną waloryzację pensji.

KONSTYTUCJA BIZNESU - Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii wprowadza **pakiet ponad 100 zmian dla przedsiębiorców**, które ułatwią zakładanie, prowadzenie i rozliczanie działalności. Skorzysta na tym również **ponad 173 tys. istniejących w województwie firm** oraz kolejne, których utworzenie będzie teraz łatwiejsze niż kiedykolwiek. Zmiany najbardziej uciążliwych przepisów utrudniających prowadzenie biznesu rozpoczęły się w 2016 roku. Do dzisiaj ponad 100 zmian weszło już w życie, m.in. rozszerzono ochronę przedsiębiorcy poprzez interpretację wszystkich niejasno-

ści na korzyść przedsiębiorcy czy powołując Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Władze województwa tworzone przez Prawo i Sprawiedliwość dostrzegając potrzebę rozwoju przedsiębiorczości i wzmocnienia regionalnej gospodarki podejmowały z sukcesem liczne działania, w tym:

- Utworzono Podkarpacki Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. – dla wsparcia MŚP w regionie, stopniowo zasilany pieniędzmi z instrumentów zwrotnych poprzedniej perspektywy, dostarcza kapitał dla przedsiębiorczości.
- Powołano Podkarpackie Centrum Innowacji sp. z o.o. – misją jest łączenie nauki z przedsiębiorczością, komercjalizacja badań i badania zamawiane, budzenie przedsiębiorczej kreatywności młodych ludzi (będą tworzyć biznes na miejscu, a nie wyjeżdżać).
- Aktywność Centrum Obsługi Inwestora i Eksporterów – pozyskiwanie inwestorów, wsparcie w pozyskiwaniu inwestycji, wsparcie eksporterów, pomoc doradcza i szkolenia dla regionalnych firm, poszukiwanie partnerów gospodarczych dla firm.

Władze samorządowe konsekwentnie wspierają przedsiębiorczość poprzez działalność instytucji otoczenia biznesu. RARR S.A. – wsparcie doradcze przedsiębiorczości, transfer zaawansowanych technologii, zarządzanie Podkarpackim Parkiem Naukowo-Technologicznym, inkubacja nowych firm, współpraca z uczelniami, realizacja projektów dla start-up. Szansą dla zwiększenia profesjonalizacji usług świadczonych przez IOB pod kątem oczekiwań rynkowych, jest realizacja projektu Podkarpacka Platforma Wsparcia Biznesu.

Kluczem do rozwoju gospodarki regionu jest wzmocnienie innowacyjnych, konkurencyjnych firm, zdolnych do konkurowania na rynkach europejskich i światowych. Jako inteligentne specjalizacje regionu wskazaliśmy kluczowe branże jak: lotnictwo i kosmonautyka, jakość życia, informatyka i telekomunikacja (ICT) oraz motoryzacja. Obecnie realizujemy projekt własny w ramach RPO WP 2014-2020 dedykowany inteligentnym specjali-

zaczom i wspieramy przedsiębiorstwa z tych branż. Ponadto, prowadzimy proces przedsiębiorczego odkrywania dla identyfikacji nowych sektorów szansy, które mogą stać się kolejnymi specjalizacjami.

Ważnym czynnikiem rozwoju regionalnej gospodarki jest możliwość spotkań, prezentacji swojego potencjału oraz budowanie kontaktów gospodarczych. Temu celowi służy Centrum Wystawienniczo-Kongresowe Województwa Podkarpackiego jako miejsce organizacji międzynarodowych kongresów gospodarczych, imprez wystawienniczych i targowych.

Pakiet miast średnich: Jako jeden z projektów strategicznych SOR został opracowany Pakiet działań dla średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Pakietem dla miast średnich **objętych jest 13 ośrodków w woj. podkarpackim**: Dębica, Jarosław, Jasto, Krosno, Łańcut, Mielec, Nisko, Przemyśl, Przeworsk, Ropczyce, Sanok, Stalowa Wola, Tarnobrzeg.

W ramach inicjatywy Polskiego Funduszu Rozwoju (PFR) do spotkań przedinwestycyjnych z **województwa podkarpackiego projekty zgłosiło 8 miast średnich**: Dębica, Jarosław, Jasto, Mielec, Przemyśl, Sanok, Stalowa Wola, Tarnobrzeg.

Inwestycje w miastach poprzez rozwój infrastruktury przyczynią się do pobudzenia przedsiębiorczości i pozyskiwania zewnętrznych inwestorów tworzących nowe, wartościowe miejsca pracy dla mieszkańców miasta i otaczającego je obszaru.

Przykładowe projekty:

Tytuł projektu: Silnik elektryczny do zastosowań specjalnych – produkt będący wdrożeniem wyników prac B+R

Beneficjent: Synergy Technologies Sp. z o.o.

Termin realizacji: styczeń 2016 – lipiec 2017

Wartość inwestycji: 1,8 mln zł; **Wkład UE:** 1,03 mln zł

Opis inwestycji: Silnik elektryczny (typu BLDC - BrushLess Direct-Current

motor) do zastosowań w sektorach lotniczym i morskim oraz automatyce i robotyce. Wyróżniają go nowe rozwiązania konstrukcyjne, które umożliwiają dostosowanie silnika do zamówień specjalnych. Dotychczas na rynku dostępny był niewielki wybór takich silników i opierały się one na zupełnie innej konstrukcji podzespołów.

B+R, przedsiębiorczość (POIR)

Tytuł projektu: Wdrożenie technologii produkcji nowej generacji pompy hydraulicznej dla lotnictwa

Beneficjent: YASA MOTORS POLAND Sp. z o.o. Sp. K-A.

Termin realizacji: 01.10.2016 – 31.03.2018

Wartość inwestycji: 8,86 mln zł; **Wkład UE:** 6,00 mln zł

Opis inwestycji: celem projektu jest wdrożenie technologii wykonania zintegrowanych struktur wsporczych umożliwiających drukowanie dużych powierzchni płaskich w technologii przyrostowego budowania (typu SLM) detali w oparciu o model 3D – technologii, której zasadnicze elementy zostały zgłoszone do opatentowania, do której Yasa ma wszelkie prawa własnościowe). Rezultatem wdrożenia technologii będzie wdrożenie do produkcji seryjnej nowej generacji pompy hydraulicznej o nazwie roboczej V 020 P – produktu będącego nowością na rynku światowym w odniesieniu do produktów oferowanych przez konkurentów.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Województwo podkarpackie charakteryzuje się **dynamicznym, ale relatywnie niskim poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego**. Wartość regionalnego PKB sytuują województwo na jednym z ostatnich miejsc w Unii Europejskiej. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca województwa w 2016 r. wyniósł 70,5 mld zł i był jednym z najniższych wyników w kraju.

W porównaniu z innymi regionami znajdującymi się na podobnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego województwo podkarpackie wyróżnia się **dużym udziałem prywatnego finansowania prac badawczo-rozwojowych oraz ich silną koncentracją na naukach technicznych**.

Województwo podkarpackie charakteryzuje się stosunkowo niskim poziomem produktu krajowego brutto, jednakże tempo jego wzrostu w latach 2011-2014 wyróżnia się wyraźnie wyższą dynamiką w porównaniu z pozostałymi województwami. Według wstępnych danych w 2015 r. PKB osiągnęło wartość 70,3 mld zł, co było najlepszym wynikiem w Polsce Wschodniej.

W strukturze gospodarki podkarpackiej w badanym okresie nastąpiło zwiększenie się udziału przemysłu w tworzeniu wartości dodanej brutto. Jest to rozwinięty przemysł sektorów wysokiej szansy – regionalne inteligentne specjalizacje: lotnictwo i kosmonautyka, motoryzacja, ICT oraz jakość życia (energetyka, budownictwo pasywne, turystyka, zdrowa żywność).

Dominującą grupę pracujących na Podkarpaciu stanowiły osoby zatrudnione w rolnictwie, które wytwarza minimalną część wartości dodanej brutto.

Według stanu na dzień 31 lipca 2016 r. w województwie podkarpackim czynne były 582 turystyczne obiekty noclegowe, co stanowiło 5,5% obiektów działających w kraju. Pod względem liczby turystycznych obiektów noclegowych Podkarpacie uplasowało się na 7 miejscu w kraju.

W stosunku do roku 2011 wzrost PKB w województwie, w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniósł prawie 11% i był wyższy niż w kraju. Wartość PKB na 1 mieszkańca, wyrażona we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS), wyniosła 14 tys. PPS, co stanowiło 48% średniej UE.

W 2016 r. w województwie podkarpackim w rejestrze REGON wpisanych było 167,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej. W porównaniu z rokiem 2013 liczba ta zwiększyła się o 8,1 tys. podmiotów. 95,6% wszystkich podmiotów gospodarki narodowej stanowią te, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób.

Podkarpacie pod względem wskaźnika liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności zajmowało ostatnią lokatę. Wśród podmiotów gospodarki narodowej najczęściej prowadziło działalność w zakresie sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (25,6% ogółu), następnie budownictwo (12,7%), przetwórstwo przemysłowe (9,6%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8,5%).

Podkarpacie pod względem współpracy przedsiębiorstw przemysłowych w zakresie działalności innowacyjnej zajmowało w 2015 r. pierwsze miejsce w rankingu województw.

Województwo podkarpackie należy do regionów, w których wydatki na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKD są bardzo wysokie. W 2014 r. stanowiły one 1,38% PKB regionu, co dawało województwu podkarpackiemu drugą pozycję w kraju;

Udziały nakładów na działalność B+R finansowych ze środków przedsiębiorstw krajowych w nakładach na działalność B+R ogółem w 2015 roku w województwie podkarpackim wynosiły 63,8% (1 miejsce w Polsce).

Liczba pracujących w województwie podkarpackim wyniosła 440,3 tys. osób i wzrosła w odniesieniu do 2013 r. o 17,1 tys. Pracujący na Podkarpaciu stanowili 4,8% ogółu pracujących w Polsce. W ujęciu rocznym zanotowano spadek ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych, a w porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost liczby zgłoszonych ofert zatrudnienia.

W województwie podkarpackim w 2011 r. dojeżdżało do pracy, poza granice swojej gminy zamieszkania, 206,6 tys. pracowników najemnych (6,6% ogółu dojeżdżających w kraju).

Z ogólnej liczby osób dojeżdżających do pracy na Podkarpaciu przeważająca większość 87,5% (180,7 tys.) dojeżdżała w obrębie województwa, a 12,5% (25,9 tys.) dojeżdżało poza województwo podkarpackie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie podkarpackim w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosło 3653,67 zł i w porównaniu z rokiem 2013 było wyższe o około 371 zł (czyli

o 11,3%). W 2016 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie podkarpackim stanowiło 85,2% średniej płacy krajowej. W rankingu województw pod względem wysokości wynagrodzenia Podkarpacie plasowało się na 15. miejscu. W 2016 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł na Podkarpaciu 1134,10 zł, podczas gdy w kraju jego przeciętna wielkość wynosiła 1474,56 zł.

Pod względem gospodarczym województwo rozwija się dynamicznie. Mocną stroną naszego regionu jest zdywersyfikowana gospodarka z silnymi tradycjami przemysłowymi, sięgającymi okresu międzywojennego i związanymi z budową Centralnego Okręgu Przemysłowego. Udział przemysłu w gospodarce regionu jest znaczący.

Kluczową rolę w budowie gospodarki odgrywają przedsiębiorcy, ale nie możemy zapominać, że jednym z najważniejszych zadań nałożonych przez ustawę na władze regionów jest „podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa” oraz „wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji”.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA PODKARPACKICH PRZEDSIĘBIORCÓW I GOSPODARKI

- Zadbamy o rozwój Podkarpackiego Centrum Innowacji oraz o promocję podkarpackich firm i terenów inwestycyjnych.
- Będziemy stymulować prywatne inwestycje rozwojowe przy wykorzystaniu instrumentów oferowanych przez państwowe agencje działające w ramach grupy PFR, np. ARP.
- Będziemy wspierać małe i średnie przedsiębiorstwa w pozyskiwaniu długoterminowego finansowania projektów o charakterze inwestycyjnym.

- Będziemy rozwijać „Inteligentne Specjalizacje” wybrane w województwie podkarpackim, a także prowadzić identyfikację nowych, innowacyjnych i rozwojowych branż gospodarki.
- Zapewnimy wsparcie dla podkarpackich przedsiębiorców w pozyskiwaniu finansowania z państwowych agencji.
- Zapewnimy kompleksowe wsparcie doradcze dla przedsiębiorców ubiegających się o przyznanie prawa do ulg w ramach nowo tworzonej ogólnopolskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.
- Będziemy współpracować z PFR na rzecz wdrażania programu Otwarte Innowacje, który ma na celu pobudzenie polskich innowacji technologicznych poprzez finansowanie publiczno-prywatne. Ostateczni beneficjenci (innowacyjne spółki technologiczne z komponentem R&D) mogą łącznie liczyć na dokapitalizowanie w wysokości od 5 mln zł do ok. 20-30 mln zł (maksymalnie do 60 mln zł) w latach 2017-2023.
- Będziemy budować przy udziale BGK hale przemysłowe pod wynajem dla innowacyjnych przedsiębiorstw, start-upów produkcyjnych nieposiadających zdolności, aby uruchomić proces produkcji.
- Będziemy realizować projekt Bank Czasu. Banki czasu pozwalają na wymianę usług w ramach społeczności. Rolę waluty pełni tu czas poświęcony na wykonywanie danej czynności, a nad całością pieczę sprawują specjalne strony internetowe. Popularyzacja banków czasu wpłynie na zwiększenie aktywności społecznej oraz stanie się naturalnym źródłem rozwoju przedsiębiorczości.
- Będziemy wspierać rozwój usług finansowych na rzecz małych i średnich firm przez Podkarpacki Fundusz Rozwoju
- Będziemy realizować Program Strategiczny Błękitny San – którego celem jest podniesienie poziomu życia mieszkańców gmin położonych wzdłuż biegu rzeki San, przy efektywnym wykorzystaniu zróżnicowanych zasobów endogenicznych.
- Będziemy realizować Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad –

wzrost poziomu i warunków życia mieszkańców przy efektywnym wykorzystaniu zasobów endogenicznych.

- Będziemy współpracować z rządem przy realizacji Programu dla Bieszczad: Celem Programu jest poprawa szans rozwojowych i przyspieszenie rozwoju tego obszaru poprzez przedsięwzięcia oraz inicjatywy podejmowane z poziomu krajowego, komplementarne w stosunku do działań realizowanych na poziomie regionalnym i lokalnym. Program ma na celu stworzenie skutecznego forum współpracy i wymiany doświadczeń między tymi podmiotami a rządem w celu rozwoju regionu.

PODKARPACKIE ROLNICTWO I ROZWÓJ WSI

Rolnictwo to jest jeden z najważniejszych kierunków rozwoju gospodarczego Polski. Postawienie na rozwój obszarów wiejskich oznacza szersze wykorzystanie zasobów polskiego rolnictwa i polskiej wsi. Program rolny nie dotyczy jednak samego rolnictwa, ale ma na celu przede wszystkim przywrócenie rangi i znaczenia obszarów wiejskich, które zaczęły być marginalizowane. Chcemy rozwijać wieś w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej, odtworzyć usługi publiczne - komunikację publiczną, przedszkola, szkoły, placówki służby zdrowia.

CO ZROBIŁIŚMY DLA PODKARPACKICH ROLNIKÓW I WSI

WSPARCIE EKSPORTU – Rząd wspiera rozwój polskiego rolnictwa oraz eksport produktów rolno-spożywczych. W 2017 roku wartość eksportu produktów rolno-spożywczych osiągnęła rekordowy poziom ponad 25 mln euro. Rząd kontynuuje dążenia do wyrównania dopłat bezpośrednich dla polskich rolników do poziomu porównywalnego z tymi, jakie otrzymują rolnicy w Niemczech czy Francji. Wstrzymaliśmy na 5 lat sprzedaż państwowej ziemi, dając rolnikom możliwość dzierżawy na korzystnych warunkach zgodnie z przeznaczeniem. Podjęliśmy działania w celu poprawy kompetencji, umiejętności i wiedzy producentów rolnych, także w ramach powołanego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

DOTACJE DLA ROLNIKÓW – Kluczowym programem przeciwdziałania stratom w rolnictwie jest program dotowanych ubezpieczeń upraw rolnych – dotacje w wysokości 65% składki do 1 ha i 65% składki do 1 sztuki zwierząt gospodarskich, na które w budżecie na 2017 rok zapewniono 918

mln zł – kwota ta będzie corocznie wzrastała. Działania te znacząco zabezpieczają producentów rolnych przed skutkami klęsk żywiołowych.

WALKA Z ASF – Rząd podjął czynności zabezpieczające polskich producentów przed ASF poprzez ograniczenie napływu chorych zwierząt z zagranicy, program bioasekuracji oraz odszkodowania za straty finansowe. Kontynuuje też działania w zakresie ochrony producentów oraz zwiększenia zakresu uprawnionych do odszkodowań.

OBNIŻENIE WIEKU EMERYTALNEGO – Z podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych do wysokości 1 tys. zł skorzystało ponad 340 tys. rolników. Dodatkowo obniżyliśmy podniesiony przez rząd PO-PSL wiek emerytalny dla rolników do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

DEKONCENTRACJA NIERUCHOMOŚCI – Na bazie Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych powstał Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, który ma przeciwdziałać nadmiernej koncentracji nieruchomości rolnych, a także zapewniać prowadzenie działalności rolniczej przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach. Nowa instytucja ułatwia rolnikom dostęp do zakupu lub dzierżawy ziemi oraz pomaga w zdobywaniu nowych rynków. Rozwiązanie to zapewnia przejrzystą strukturę obsługi rolników i ogranicza biurokrację.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Rolnictwo jest bardzo ważnym działem gospodarki regionu, co wynika ze znacznej liczby zatrudnionych w nim osób (ponad 16%) i dominacji mieszkańców terenów wiejskich nad miejskimi, nie zaś z udziału w tworzeniu PKB regionu (zaledwie 1,9%). Różnica ta wynika z charakterystyki gospodarki rolnej na obszarze województwa. Region charakteryzuje bardzo rozdrobniona struktura gospodarstw. W strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych 2-5 ha. Zaobser-

wować można wysokie zatrudnienie w rolnictwie, pomimo jego małej rentowności, wysokość dopłat na jednego mieszkańca należy do najniższych w kraju. Podstawą rozwoju rolnictwa mogą być tu produkty regionalne i tradycyjne, których największą liczbę zarejestrowano właśnie w tym regionie. Województwo podkarpackie znajduje się na pierwszym miejscu na liście produktów tradycyjnych, prowadzonej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Producenci żywności z Podkarpacia zarejestrowali 219 produktów, tj. 13,5% z 1736 wszystkich produktów tradycyjnych zarejestrowanych w kraju.

W rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich województwa podkarpackiego na najbliższe lata jako jego integralną część należy uwzględnić powiązaną z rolnictwem istotną gałąź gospodarki, jaką jest przetwórstwo rolno-spożywcze, będące źródłem zbytu płodów rolnych na obszarze ich pozyskiwania bez potrzeby szukania oddalonych możliwości zbytu, co wiąże się m.in. z większymi kosztami. Mocne strony opłacalności produkcji rolnej na Podkarpaciu to dobre warunki glebowo - klimatyczne do produkcji rolnej, rosnąca liczba gospodarstw towarowych, mocno powiązanych z rynkiem, wysoka jakość żywnościowych produktów lokalnych oraz duża liczba produktów wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Rolnictwo jest bardzo ważnym działem gospodarki regionu, co wynika ze znacznej liczby zatrudnionych w nim osób (ponad 16%) i dominacji mieszkańców terenów wiejskich nad miejskimi, nie zaś z udziału w tworzeniu PKB regionu (zaledwie 1,9%). Różnica ta wynika z charakterystyki gospodarki rolnej na obszarze województwa. Województwo podkarpackie w porównaniu z innymi częściami kraju charakteryzuje się odmienną strukturą gospodarowania, która wynika ze zróżnicowanych warunków przyrodniczych, społeczno-gospodarczych, ekonomicznych, a także historycznych.

Region charakteryzuje bardzo rozdrobniona struktura gospodarstw. W

strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych od 2 do 5 ha. Zaobserwować można wysokie zatrudnienie w rolnictwie, pomimo jego małej rentowności. W sferze rolnictwa wyzwaniem pozostaje wzrost liczby podmiotów działających w branży spożywczej oraz poprawa jego wydajności ekonomicznej, tak żeby producenci np. produktów ekologicznych nie byli zmuszeni do rezygnacji z certyfikatu ze względu na wysokie koszty jego otrzymania.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA PODKARPACKICH ROLNIKÓW I WSI

- Będziemy otaczać szczególną troską lokalne targi i bazy, które są jednym z najważniejszych rynków zbytu dla produktów rolnych, a także stanowią wielką wartość dla konsumentów, którzy poszukują zdrowej, lokalnej żywności.
- Będziemy rozwijać potencjał agroturystyczny Podkarpacia.
- Będziemy realizować program Spizarnia Polski. Produkty spożywcze oparte na surowcach z Podkarpacia winny uzyskać status produktów luksusowych o unikalnych właściwościach. Unikalność będąca przedmiotem badań i certyfikacji będzie stanowiła dodatkowe źródło konkurencyjnej przewagi rodzimych przetwórców. Realizacja programu wykreuje nową usługę okołobiznesową pozwalającą na zwiększenie prawdopodobieństwa sukcesu lokalnych produktów na globalnym rynku.
- Będziemy wspierać zrzeszanie się rolników w grupy producenckie (i inne formy klastrów producenckich).
- Wspólnie z jednostkami samorządu terytorialnego będziemy tworzyć spółki zaopatrzenia rolnictwa, które oferowałyby np. innowacyjne szklarnie pod wynajem, leasing maszyn rolniczych. Wykorzystamy w tym celu kredyty inwestycyjne i formułę PPP.

- Stworzymy system dostępu do tanich źródeł promocji ułatwiający małym wiejskim firmom nawiązanie trwałych więzi gospodarczych z lokalnymi konsumentami, a przez to stworzymy koniunkturalne podstawy do prowadzenia na wsi nowych przedsiębiorstw.
- Podejmiemy działania dotyczące wdrażania programów zmniejszenia ilości gleb kwaśnych (wapnowanie) oraz poprawy zasobności gleb w składniki pokarmowe.
- Będziemy wspierać tworzenie winnic i rozbudowę szlaku enoturystycznego.
- Będziemy promować produkty tradycyjne - wyroby tradycyjne to także mocny atut w promocji województwa, nierozzerwalnie związany z kulturą i walorami turystycznymi regionu nieskażonego wielkim przemysłem. Należy zrobić wszystko, aby to dziedzictwo utrzymać. Dlatego w kolejnych latach w swoich działaniach Samorząd Województwa będzie dążył, aby:
 - Wykorzystać nieskażone wielkim przemysłem walory klimatyczne regionu wspierając, obok produkcji wielkotowarowej gospodarstw zintegrowanych, rolnictwo indywidualne, stanowiące naturalne i technologiczne zaplecze surowcowe dla produkcji wyrobów tradycyjnych.
 - Przeprowadzić analizę ekonomiczną opłacalności hodowli trzody chlewnej w gospodarstwach indywidualnych, określić przyczyny znacznego spadku hodowli na przestrzeni ostatnich lat i na jej podstawie podjąć środki zmierzające do jej intensyfikacji.
 - Rozważyć możliwość subsydiowania hodowli trzody w gospodarstwach indywidualnych.
 - Wykorzystać aktualne trendy żywieniowe oparte na spożyciu żywności nisko przetworzonej i zintensyfikować działalność promocyjną tworząc np. odrębną instytucję zajmującą się wyłącznie marketingiem produktów regionalnych.
 - Zwiększyć środki budżetowe na promocję produktów regionalnych.
 - Zbudować markę produktów regionalnych Podkarpacia dla promocji regionu w kraju i za granicą
- Przeznaczyć część środków z funduszu na promocję mięsa na wsparcie drobnych producentów trzody oraz na promocję produktów tradycyjnych.
- Promować wołowinę podkarpacką z bydła rasy simentalskiej i jej zastosowanie w nowych produktach, głównie wędlinach.
- Wspierać rozwój programu Podkarpackiego Naturalnego Wypasu.
- Promować produkty mleczne oraz mięsne, z mięsa koziego, owczego i krowiego produkowane w rodzinnych gospodarstwach ekologicznych.
- Postawić na rozwój akwakultury - karp, pstrąg, inne ryby słodkowodne - wykorzystanie tutaj czystych wód Podkarpacia, promocja karpia starzawskiego, pstrąga z Machowej itp.
- Promować hodowlę kozy karpackiej.
- Doprowadzić do powrotu wypasu owiec w Bieszczadach.
- Zobowiązać właściwe instytucje do kontroli wiarygodności informacji umieszczanych na produkcie w tym informacji o nastrzykiwaniu mięsa - żaden mały zakład nie wytrzyma konkurencji z tymi, którzy nastrzykują i nie informują o tym konsumenta.
- Doprowadzić do uproszczenia w przyjmowaniu wniosków w ramach konkursów dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich i refundacji poniesionych nakładów - dotychczas obowiązujący formularz zgłoszeniowy jest nadmiernie rozbudowany, część żądanych informacji wydaje się być zbędna dla istoty wniosku, absorbuje czas i zniechęca wnioskodawców do składania wniosków, ponadto realizacja przyjętych wniosków jest znacznym obciążeniem finansowym dla wnioskodawcy, ponieważ nakłada na wnioskodawcę obowiązek ponoszenia pełnej kwoty nakładów z możliwością refundacji dopiero po 90 dniach od złożenia wniosku do jego realizacji, uproszczenie procedury składania wniosków oraz rozłożenie na raty kwoty refundacji będzie motywacją do składania wniosków i przyspieszy ich realizację.

- Wystąpić o zmianę przepisów w sprawie pozyskiwania środków na modernizację zakładów przetwórstwa rolno - spożywczego, które prowadząc wielokierunkową działalność, w tym głównie handlową zaliczane są do dużych przedsiębiorstw, a w rzeczywistości, biorąc pod uwagę działalność przetwórczą należy je zaliczyć do zakładów małych lub średnich.

ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT NA PODKARPACIU I POŁĄCZENIA KRAJOWE

Dobrze rozwinięta sieć dróg krajowych i lokalnych jest niezbędnym warunkiem dla budowania trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego. Sieć dróg jest jak układ krwionośny, którym organizm musi dostarczyć tlen nawet do najdalszych części swojego ciała. Dlatego podczas rządów Prawa i Sprawiedliwości zdecydowanie przyspieszyła realizacja inwestycji drogowych, które mają bezpośredni wpływ na rozwój Polski.

CO ZROBILIŚMY DLA PODKARPACKIEGO TRANSPORTU

POŁĄCZENIA MIĘDZYNARODOWE – Jeszcze w 2017 roku pracowano nad oddaniem do ruchu ponad 390 km nowych dróg na terenie kraju. Obecnie prace projektowe i budowlane toczą się na ponad 1300 km odcinków nowych dróg. Na zadania o długości ponad 700 km prowadzone są postępowania na wybór wykonawców. Dostępność wewnątrz regionalna - otwarcie obszarów południowych regionu – Bieszczad granica woj. lubelskiego – Jarosław - Ustrzyki Górne, Rozbudowa DW 835 Lublin – Przeworsk (A4) – Grabownica Starzeńska A4 -Przemysł -Kuźmina - do Krościenka - do Ustrzyk Dolnych - do Ustrzyk Górnych. Główny projekt rządowy zrealizowany w ramach POIiŚ w województwie podkarpackim to budowa drogi ekspresowej S19 Lublin - Rzeszów, odc. węzła Sokołów Młp. Północ - Stobierna oraz węzła Świlcza - węzeł Rzeszów Południe

Rząd Prawa i Sprawiedliwości przeznaczył w 2018 roku 1,3 mld zł na infrastrukturę drogową. Doszło do zapewnienia dofinansowania na budo-

wę drogi ekspresowej S19 Lublin-Rzeszów, odcinka Lublin Stawinek - Lublin Węglin w kwocie ponad 273 mln zł. W wyniku realizacji inwestycji wybudowano 9,8 km drogi ekspresowej S19, stanowiącej zachodnią obwodnicę Lublina i fragment przebiegającej w Polsce trasy Via Carpatia, łączącej północną i południową Europę od Litwy poprzez Polskę, aż do Grecji.

DROGI LOKALNE – W 2018 roku rząd przeznaczył ok. **81,7 mln zł na budowę lub przebudowę dróg gminnych i powiatowych** oraz węzłów łączących te drogi z drogami wyższego rzędu. W tej kwocie 31,4 mln zł pochodzi z Rządowego Programu na rzecz rozwoju oraz konkurencyjności regionów poprzez wsparcie lokalnej infrastruktury drogowej. Znalazły się w nim inwestycje zgłoszone przez:

Powiaty: łańcucki, bieszczadzki, ropczycko-sędziszowski, sanocki, leski, stalowowolski, sanocki, krośnieński, leżajski, rzeszowski.

Gminy: Zagórz, Sokołów Małopolski, Nowy Żmigród, Solina, Radymno, Stalowa Wola, Tuszów Narodowy, Radomyśl nad Sanem, Sędziszów Młp., Kolbuszowa, Tryńcza, Baligród, miejską Mielec, Ulanów.

Miasta: Przemyśl i Tarnobrzeg.

Realizacja tych inwestycji pozwoli na:

- Przebudowanie, wyremontowanie lub wybudowanie 46 km dróg gminnych i powiatowych.
- Wyremontowanie 4 mostów.
- Wybudowanie ok. 15,4 km chodników lub ścieżek pieszo-rowerowych.

INWESTYCJE NA KOLEI – W ciągu ostatnich dwóch lat przebudowano ok. 707 km linii kolejowych, co stanowi ponad 141% planu założonego na koniec 2017 roku. Przebudowa w ramach Programu Inwestycji Dworcowych dworców w m.in. Rzeszowie, Stalowej Woli czy Sędziszowie.

Flagowy projekt:

Tytuł projektu: Zabudowa ERTMS/ETCS na liniach sieci bazowej TEN-T

Beneficjent: PKP PLK S.A.

Termin podpisania umowy: 2017-10-30

Lokalizacja: województwa: dolnośląskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, **podkarpackie**, wielkopolskie

Okres realizacji rzeczowej projektu: 2017-2023

Wartość projektu: 344,7 mln euro; **Współfinansowanie ze środków UE:** 293 mln euro

Cel i zakres projektu: Projekt obejmuje opracowanie dokumentacji technicznej oraz zabudowę systemu ERTMS/ETCS poziom 2 na 4 liniach kolejowych o łącznej długości ok. 990 km położonych na sieci bazowej TEN-T w Polsce, które w większości są liniami dwutorowymi z transportem zarówno towarowym, jak i pasażerskim:

Linia kolejowa E 20 Kunowice – Warszawa Gołębki, Sulejówek Miłosna - Terespol (linie nr 2, 3) o długości 659 km;

Linia kolejowa E 59 Poznań – Wrocław (linie nr 271, 273) o długości 168 km;

Linia kolejowa E 30 Podtężce – Rzeszów (linia nr 91) o długości 135 km;

Linia kolejowa E 30 Węglińiec – Zgorzelec (linia nr 278, 274) o długości 28 km

Flagowy projekt:

Tytuł projektu: Prace na liniach kolejowych nr 68, 565 na odcinku Lublin - Stalowa Wola Rozwadów wraz z elektryfikacją

Beneficjent: PKP PLK S.A.

Termin realizacji: luty 2017 –marzec 2020

Wartość inwestycji: 451,47 mln zł; **Wkład UE:** 311,99 mln zł

Opis inwestycji: Projekt zakłada rozszerzoną rehabilitację linii nr 68 i 565, która polega na przywróceniu pierwotnych parametrów technicz-

nych linii oraz ich elektryfikacji, a także na dostosowaniu elementów infrastruktury pasażerskiej do potrzeb osób o ograniczonej możliwości ruchowej. Projekt obejmuje również budowę nowej sieci trakcyjnej na obu liniach i modernizację sieci istniejącej (na odcinku LK nr 68 o długości ok. 8 km). Linia kolejowa nr 68 stanowi ważne połączenie w ruchu pasażerskim pomiędzy dwoma dużymi ośrodkami miejskimi Polski Wschodniej; na liniach prowadzony jest ruch pasażerski i towarowy.

Flagowy projekt:

Tytuł projektu: Integracja różnych form publicznego transportu zbiorowego w Rzeszowie

Beneficjent: miasto Rzeszów

Termin realizacji: 2016-2021

Wartość inwestycji: 205,9 mln zł; **Wkład UE:** 150,8 mln zł

Opis inwestycji: rozbudowa ITS: Systemu Obszarowego Sterowania Ruchem Drogowym, Systemu Dynamicznego Ważenia Pojazdów, Systemu Zarządzania Transportem Publicznym; zakup nowoczesnego, ekologicznego i przystosowanego dla osób niepełnosprawnych taboru autobusowego (60 szt.); budowa/przebudowa i wyposażenie infrastruktury przystankowej usprawniającej funkcjonowanie transportu publicznego; utworzenie Rzeszowskiego Centrum Przesiadkowego, integrującego komunikację miejską z dalekobieżnym i podmiejskim transportem pasażerskim kolejowym i autobusowym (okolice dworców głównych PKP i PKS, dworca komunikacji podmiejskiej/lokalnej oraz dworca prywatnej komunikacji zbiorowej); poprawa infrastruktury rowerowej (ścieżki rowerowe, parking B&R na 20 miejsc postojowych).

NOWE MOSTY – Rząd przygotował wstępną analizę zapotrzebowania na budowę nowych mostów. Łączny koszt prac przygotowawczych

i realizacji wynosi 2,34 mld zł. Zarekomendowano 21 lokalizacje dla nowych mostów na głównych rzekach: Wiśle, Odrze, Warcie czy Sanie. W województwie podkarpackim korzystnie oceniono projekt budowy mostu na Sanie w okolicach Jarostawia.

ELEKTROMOBILNOŚĆ – Rząd opracował Plan Rozwoju Elektromobilności oraz projekt Funduszu Niskoemisyjnego Transportu, który przyczyni się do poprawy jakości życia w polskich miastach poprzez zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, obniżenie hałasu oraz poprawę komfortu pasażerów. Dzięki inwestycjom ze środków funduszu możliwy będzie m.in. rozwój sieci punktów ładowania dla samochodów elektrycznych, co jest konieczne dla wzrostu liczby tych pojazdów w Polsce.

DROGI W ROZSĄDNEJ CENIE – Do budowy nowych dróg rząd podchodzi strategicznie. Dzięki wprowadzonym zmianom dotyczącym przetargów i umów, środki publiczne na budowę dróg są wydatkowane bardziej racjonalnie. Skończyły się czasy, gdy w Polsce budowało się jedne z najdroższych autostrad i dróg ekspresowych. Rząd przygotował przepisy dotyczące m.in. uproszczenia oraz przyspieszenia prac na kolei, dzięki wprowadzanim zmianom poprawia się konkurencyjność transportu kolejowego.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

W województwie podkarpackim istnieją nadal duże różnice w dostępności między relatywnie dobrze dostępną północno-zachodnią częścią województwa a obszarem przygranicznym, w tym w szczególności słabo dostępnym obszarem Bieszczad, Beskidu Niskiego oraz powiatem lubaczowskim.

Kluczową inwestycją drogową w województwie podkarpackim jest realizacja drogi S19 – szlaku Via Carpatia, który pozwoli na stworzenie osi

transportowej w układzie północ-południe. Mając na uwadze konieczność większego otwarcia komunikacyjnego w kierunku stolicy i centrum Polski, należy także dążyć do rozbudowy drogi DK9. Dla poprawy dostępności komunikacyjnej regionu i niwelowania efektu barier, konieczna jest budowa węzłów drogowych pozwalających na sprawny dostęp do autostrady i realizowanych dróg ekspresowych z terenu całego województwa.

Flagowe projekty:

Tytuł projektu: Budowa drogi ekspresowej S19 Lublin - Rzeszów, odc. w. Sokołów Młp. Północ - Stobierna oraz w. Świlcza - w. Rzeszów Południe

Termin realizacji: 2014 – 2017

Wartość inwestycji: 848,41 mln zł; **Wkład UE:** 412,81 mln zł

Opis inwestycji: Projekt zrealizowany. Przedmiotem projektu była budowa drogi ekspresowej S-19 w województwie podkarpackim na dwóch odcinkach: od miejscowości Sokołów Małopolski do miejscowości Stobierna oraz na odcinku od węzła „Świlcza” do węzła „Rzeszów Południe” (zachodnia obwodnica Rzeszowa). Całkowita długość trasy wynosi ok. 18,79 km.

Zakres projektu obejmował:

- budowę odcinka drogi ekspresowej S-19 o łącznej długości 18,79 km;
- budowę węzłów drogowych;
- budowę obiektów inżynierskich, miejsc obsługi podróżnych, oświetlenia, urządzeń z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- budowę dróg dojazdowych.

W odniesieniu do transportu drogowego, w układzie wewnątrzwojewódzkim, należy wzmacniać powiązania pomiędzy regionalnymi biegunami wzrostu, w tym powiązania tych miast z Rzeszowem. Należy także poprawiać system komunikacyjny miast łączący ich z obszarem oddziaływania.

Flagowe projekty:

Tytuł projektu: Budowa DW na odcinku od skrzyżowania ul. Podkarpackiej z ul. 9 Dywizji Piechoty w Rzeszowie (DK 19) do węzła Rzeszów-Południe (S19)

Beneficjent: Miasto Rzeszów

Termin realizacji: lipiec 2016 r. – lipiec 2018 r.

Wartość inwestycji: 99,5 mln zł; **Wkład UE:** 66,5 mln zł

Opis inwestycji: Realizacja projektu umożliwi udroźnienie systemu powiązań komunikacyjnych w obrębie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym w szczególności poprawi powiązanie sieci dróg południowej części Rzeszowa z siecią TEN-T (S19, A4), a dalej w kierunku Krakowa, Lublina i na Ukrainę. Wytyczenie nowego połączenia drogowego DK19 z S19 w południowej części Rzeszowa umożliwi wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrum Rzeszowa, przez co dojdzie do likwidacji m.in. wąskich gardeł komunikacyjnych, co znacząco wpłynie na poprawę warunków przemieszczania się mieszkańców w obrębie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, stwarzając przy tym dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.

Koniecznym jest również poprawa dostępności komunikacyjnej do obszarów peryferyjnych, które mają potencjał rozwoju turystyki, co umożliwi odblokowanie uśpionego potencjału, napływ inwestycji i ożywienie gospodarcze.

W zakresie transportu kolejowego, należy wykorzystać sprzyjającą koniunkturę i priorytetowe traktowanie tej gałęzi transportu przez UE. W dalszym ciągu należy dążyć do poprawy infrastruktury kolejowej łączącej województwo z Warszawą i sąsiednimi regionami. W układzie wewnętrznym należy rewitalizować istniejące linie kolejowe i przywracać je do ruchu pasażerskiego i towarowego.

Istotnym działaniem jest także poprawa infrastruktury dworcowej. W od-

niesieniu do transportu kolejowego, bardzo ważnym zadaniem jest realizacja projektu kolei aglomeracyjnej.

Województwo podkarpackie jest silne tradycjami lotniczymi. Lotnisko Rzeszów – Jasionka jest dynamicznie rozwijającym się portem lotniczym. Regionalny port lotniczy co roku zwiększa liczbę obsłużonych pasażerów średnio o 10%, dzięki nowym połączeniom, w tym m.in. do Nowego Jorku oraz Tel Awiwu. Rozwijane będą dalsze połączenia lotnicze pasażerskie, jak również zwiększy się obsługa ruchu towarowego.

Flagowe projekty:

Tytuł projektu: Integracja różnych form publicznego transportu zbiorowego w Rzeszowie

Beneficjent: miasto Rzeszów

Termin realizacji: 2016-2021

Wartość inwestycji: 205,9 mln zł; **Wkład UE:** 150,8 mln zł

Opis inwestycji: rozbudowa ITS: Systemu Obszarowego Sterowania Ruchem Drogowym, Systemu Dynamicznego Ważenia Pojazdów, Systemu Zarządzania Transportem Publicznym; zakup nowoczesnego, ekologicznego i przystosowanego dla osób niepełnosprawnych taboru autobusowego (60 szt.); budowa/przebudowa i wyposażenie infrastruktury przystankowej usprawniającej funkcjonowanie transportu publicznego; utworzenie Rzeszowskiego Centrum Przesiadkowego, integrującego komunikację miejską z dalekobieżnym i podmiejskim transportem pasażerskim kolejowym i autobusowym (okolice dworców głównych PKP i PKS, dworca komunikacji podmiejskiej/lokalnej oraz dworca prywatnej komunikacji zbiorowej); poprawa infrastruktury rowerowej (ścieżki rowerowe, parking B&R na 20 miejsc postojowych).

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA PODKARPACKIEGO TRANSPORTU

Kluczowymi działaniami dla województwa podkarpackiego będą:

- Budowa drogi ekspresowej S19 Lublin - Rzeszów, odcinek Lublin Węglin - Kraśnik Południe. Wartość: 1 600 mln zł Długość: 42 km.
- Budowa drogi ekspresowej S19 Lublin - Rzeszów, odcinek Kraśnik Południe Lasy Janowskie. Wartość : 1 300 mln zł Długość: 33 km.
- Budowa drogi ekspresowej S19 Lublin - Rzeszów, odcinek Lasy Janowskie - Nisko Południe. Wartość: 1 051,94 mln zł Długość: 24,3 km.
- Budowa drogi ekspresowej S19 Lublin - Rzeszów, odcinek Nisko Południe - Sokołów Małopolski Północ. Wartość : 1 000 mln zł Długość: 29,9 km.
- Modernizacja wybranych dworców na liniach kolejowych 68,91,94: w tym Stalowa Wola Rozwadów, Rzeszów Główny, Czarna Tarnowska, Sędziszów Małopolski, Radymno.
- Budowa otoczenia drogi ekspresowej S19 - rozbudowa drogi przez gminę Boguchwała, tak by udrożnić wyjazd z Rzeszowa w kierunku Sanoka i Jasta.
- Budowa brakujących zjazdów z autostrady.
- Rozbudowa S19 do parametrów 2+2 na odcinku Rzeszów – Sokołów Młp.
- Budowa drogi ekspresowej z Rzeszowa do Radomia, tak by powstało ekspresowe połączenie z Warszawą.
- Dostępność wewnątrzregionalna - otwarcie obszarów południowych regionu – Bieszczad:
- Gr. woj. lubelskiego – Jarosław - Ustrzyki Górne; Rozbudowa DW 835 Lublin – Przeworsk (A4) – Grabownica Starzeńska; A4 - Przemyśl -Kuźmina + do Krościenka + do Ustrzyk Dln. + do Ustrzyk Gór.
- Zadania infrastrukturalne realizowane we współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego:
- **Budowa Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej – PKA:**
 - **Budowa i modernizacja linii kolejowych oraz infrastruktury przystankowej**

Projekt ma na celu budowę linii kolejowej do Portu Lotniczego Rzeszów Jasionka, budowę nowych przystanków osobowych/peronów, budowę nowych mijanek i torów stacyjnych, budowę parkingów Park&Ride. Realizacja projektu jest częścią infrastrukturalną ogólnego zadania dotyczącego budowy Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej.

- **Budowa Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej: Zakup taboru wraz z budową zaplecza technicznego.** Zakres projektu obejmuje zakup 8 trójczłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych oraz 2 dwuczłonowych spalinowych zespołów trakcyjnych, budowę hali technologicznej z myjnią, przebudowę układu torowego, budowę nowej sieci trakcyjnej, przebudowę układu torowego, budowę i przebudowę sieci i urządzeń telekomunikacyjnych, budowę urządzeń srk. Projekt stanowi uzupełnienie części infrastrukturalnej budowy Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej.
- **Euroregionalna Kolej Karpacka** Jasło – Krosno – Sanok – Zagórz - (Medzilaborce) – Ustrzyki Dolne – Krościenko – (Chyrów) – Malhowice – Przemyśl.

PODKARPACKIE SZKOLNICTWO WYŻSZE I EDUKACJA

Edukacja i szkolnictwo wyższe stoją aktualnie przed nowymi wyzwaniami. Po latach zapóźnień i nieudanych reform, rząd Prawa i Sprawiedliwości podjął się odpowiedzialnego zadania przemodelowania struktury edukacji i szkolnictwa wyższego, tak aby efektywnie odpowiadała na potrzeby rynku i nowe wyzwania. Dzieci i młodzież stanowią naszą przyszłość – to wielopokoleniowa sztafeta wzajemnej troski społecznej, w której dbając o wykształcenie młodych, zapewniamy im oraz sobie samym dobry rozwój kraju. Dobre edukacja i szkolnictwo to gwarancja poprawy jakości naszego życia i rozwoju całego społeczeństwa.

CO ZROBILIŚMY DLA PODKARPACKICH SZKÓŁ I UCZELNI

REFORMA EDUKACJI – Rząd przeprowadził kompleksową reformę edukacji, przywracając ośmioklasową szkołę podstawową oraz likwidując gimnazja. Przekształcenia te w ciągu dwóch lat przyniosą 10 tys. dodatkowych etatów dla nauczycieli. Dostosowano także programy nauczania do współczesnych wyzwań cywilizacyjnych, m.in. w zakresie cyfryzacji oraz przywrócono pełny kurs lekcji historii. Ponadto wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym zniesiono obowiązek szkolny dla 6-latków.

WIĘCEJ PIENIĘDZY NA SZKOŁY – Zwiększono nakłady na wyposażenie pracowni szkolnych, zakup sprzętu i modernizację pomieszczeń – samorządy otrzymały o 313 mln zł wyższą subwencję oświatową. Rządowy program „Aktywna Tablica”, w ciągu trzech lat pozwoli wyposażyć szkoły w nowoczesne urządzenia multimedialne – w latach 2014-2020 na wyposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne oraz narzędzia cy-

frowe przeznaczone zostały środki w wysokość od 140 tys. do 200 tys. zł na szkołę. W województwie podkarpackim w technologii informacyjno-komunikacyjne wyposażonych zostało już 80 szkół. Planowane jest wsparcie kolejnych 159. Ze szkoleń skorzystało do tej pory 209 nauczycieli, a kolejnych 627 zostanie nimi objętych.

SZKOŁY BRANŻOWE – By dopasować system edukacji do potrzeb rynku pracy, utworzono szkoły branżowe, które we współpracy z pracodawcami przygotowują do rozpoczęcia kariery w konkretnych zawodach. W regionach podejmowane są działania w celu podniesienia efektywności kształcenia uczniów w zakresie przedmiotów przyrodniczych oraz matematycznych, w tym nauczanie oparte na metodzie eksperymentu w „Modułowych pracowniach przyrodniczych”. W województwie podkarpackim 36 szkół utworzyło pracownie szkolne do nauczania przedmiotów przyrodniczych bądź matematyki. Szacuje się, że z dotacji skorzystają jeszcze 122 szkoły. Do 2022 r. szkoły i placówki edukacyjne z regionu na powyższe działania będą mogły skorzystać z blisko 81,51 mln zł. Nie wyklucza się w kolejnych latach przeznaczenia dodatkowych środków na tego typu wsparcie.

KONSTYTUCJA DLA NAUKI – Rząd realizuje także reformę szkolnictwa wyższego, która podniesienie poziomu nauczania, zwiększy współpracę między nauką a biznesem oraz poprawi model finansowania badań naukowych. Dzięki temu możliwy będzie efektywny rozwój małych i dużych ośrodków akademickich. Planowany jest zdecydowany wzrost nakładów finansowych na szkolnictwo wyższe i naukę – w 2018 roku budżet na ten cel zwiększy się o 1 mld zł.

OGÓLNOPOLSKA SIEĆ EDUKACYJNA – To szybki, bezpieczny i bezpłatny Internet w każdej szkole. Inicjatywa ta wpisuje się w obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. Wdrożenie rządowego projektu OSE stanowić będzie cywilizacyjną zmianę dla polskich szkół. W woj. podkarpackim do tej pory projektem objęto 693 szkoły, a kolejne

174 szkoły zostaną przyłączone do szerokopasmowego Internetu w najbliższej przyszłości.

Flagowe projekty:

Tytuł projektu: Kuźnia kluczowych kompetencji studentów Wydziału Matematyki i Fizyki Stosowanej Politechniki Rzeszowskiej

Beneficjent: Politechnika Rzeszowska

Termin realizacji: styczeń 2017 – czerwiec 2019

Wartość inwestycji: 0,7 mln zł; **Wkład UE:** 0,6 mln zł

Opis inwestycji: W ramach projektu studenci nabydą umiejętności odpowiadające na potrzeby lokalnej gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa. Dzięki możliwości skorzystania z certyfikowanych szkoleń i warsztatów, zajęć projektowych realizowanych wspólnie z pracodawcami oraz wizyt studyjnych studenci będą mogli podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, informatyczne, analityczne i komunikacyjne oraz w zakresie przedsiębiorczości.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Województwo podkarpackie cechuje się niskim poziomem dostępności usług wychowania przedszkolnego oraz umiarkowanym poziomem upowszechnienia edukacji przedszkolnej na tle ogólnopolskim, ale obserwowany jest bardzo wyraźny trend zmiany tej niekorzystnej sytuacji. Dostęp do usług wychowania przedszkolnego oraz poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej wykazuje silne zróżnicowanie wewnątrzregionalne. Podział widoczny jest w układzie miasto-wieś.

Województwo charakteryzuje się również rozbudowaną siecią małych

placówek szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego, zaś na poziomie ponadgimnazjalnym – niewielką liczbą dużych placówek o oddziaływaniu ponadlokalnym. Szczególnym wyzwaniem dla samorządów województwa podkarpackiego jest sposób organizacji sieci placówek wychowania przedszkolnego i edukacji szkolnej w obliczu rozproszonego osadnictwa i specyficznych uwarunkowań demograficznych.

Województwo podkarpackie wyróżnia się na tle kraju wysoką jakością kształcenia (mierzoną średnimi wynikami uczniów w egzaminach po ukończeniu kolejnych etapów edukacji). Uczniowie z Podkarpacia w porównaniu ze swoimi rówieśnikami w innych województwach odznaczają się szczególnie dobrymi wynikami w częściach matematycznych sprawdzianów.

Co piąty mieszkaniec Podkarpacia posiada wykształcenie wyższe, a odsetek takich osób ma tendencję wzrostową. Potencjał akademicki silnie skoncentrowany jest w Rzeszowie (z dwoma głównymi uczelniami – Politechniką Rzeszowską im. Ignacego Łukasiewicza i Uniwersytetem Rzeszowskim). Uczelnie województwa podkarpackiego odznaczają się ograniczoną aktywnością w zakresie realizacji projektów naukowych.

Pozytywnym zjawiskiem w województwie podkarpackim jest bardzo wysoki udział studentów studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych (trzeci wynik w kraju), a także wysoka dynamika pozytywnych zmian w tym zakresie.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA PODKARPACKICH SZKÓŁ I UCZELNI

- Zamierzamy zwiększyć nakłady na inwestycje oświatowe i badawcze. Postaramy się aktywnie propagować kształcenie na kierunkach inżynieryjnych i technicznych.

nieryjnych i technicznych.

- Będziemy zabiegać o niwelowanie różnic edukacyjnych między miastem i wsią. Zamierzamy upowszechnić różne formy kształcenia i poradnictwa zawodowego dla osób wkraczających na rynek pracy.
- Zwiększające się kontakty międzynarodowe podkarpackich firm sprawiają, że istnieje potrzeba utworzenia międzynarodowego przedszkola oraz międzynarodowej szkoły, zapewniającej edukację zgodnie z podstawą programową English National Curriculum.
- W większym zakresie wprowadzać będziemy w szkołach możliwość zdawania międzynarodowej matury, aby otwierać naszej młodzieży drzwi do międzynarodowych szkół.
- Odbudujemy wojewódzki system doskonalenia i doradztwa zawodowego nauczycieli. Poszerzymy możliwość korzystania z e-learningu i e-administracji.
- Wprowadzimy program stypendialny trwający od szkoły podstawowej aż do ukończenia studiów dla uzdolnionej młodzieży z małych miejscowości w celu wyrównania szans edukacyjnych.
- Będziemy wspierać i dofinansowywać szkolnictwo branżowe i techniczne dostosowane do potrzeb gospodarczych regionu.
- Zwiększymy nakłady na dofinansowania obiadów w szkołach.
- Będziemy tworzyć programy współpracy w kształceniu pomiędzy szkołami ponadpodstawowymi a spółkami Skarbu Państwa.
- Będziemy informatyzować szkoły – program „Szybki Internet w każdej szkole” oraz „Aktywna Tablica” (zakup pomocy multimedialnych).
- Będziemy wspierać studentów kluczowych kierunków. Specjalne stypendia samorządowe dla studentów kierunków, które mają charakter rozwojowy dla województwa, a szczególnie kierunku lekarskiego. Stypendia samorządowe, zobowiązujące przyszłych lekarzy do pracy na lokalnym rynku.

PODKARPACKIE RODZINY W CENTRUM UWAGI

Rodzina to najważniejsza jednostka społeczeństwa. To właśnie najbliżsi – dzieci, rodzice, dziadkowie w sposób bezpośredni dbają o siebie nawzajem. Wsparcie dla rodzin to najlepsza forma rozwoju społeczeństwa. Nikt nie zadba o polskie dzieci lepiej niż ich najbliżsi i nikt nie zdoła efektywniej zaopiekować się seniorami niż ich bliscy. Prawo i Sprawiedliwość rozumie, że najważniejszym zadaniem jest wsparcie przez władze samorządowe roli, jaką realizują polskie rodziny.

CO ZROBIŁIŚMY DLA PODKARPACKICH RODZIN

RODZINY - Dzięki programowi **500+** poprawiła się jakość życia polskich rodzin, które te pieniądze przeznaczają przede wszystkim na edukację, rozwój i wypoczynek dzieci. Program w województwie podkarpackim objął blisko **224,1 tys. dzieci**, w ponad **139,9 tys. rodzin**. To łącznie **2,63 mld zł przeznaczonych dla samego Podkarpacia**.

DZIECI - W ramach programu „**Wyprawka 300+**” przeznaczymy **73 mln zł** dla ponad **243 tys. dzieci** w wieku szkolnym. Wypłacana jednorazowo pomoc na zakup podręczników i wyprawki istotnie odciąży polskich rodziców. Kolejne **15 mln zł** wyniosło dofinansowanie projektu w ramach programu „**Maluch+**”. Dzięki wsparciu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powiększyły się żłobki na Podkarpaciu, a także powstało 15 nowych placówek w gminach, które dotychczas nie posiadały tego typu jednostek. Nowe miejsca dla dzieci to także nowe miejsca pracy dla opiekunów.

SENIORZY - Dokonaliśmy zmian w programie „**Senior+**”. Za kwotę **447 tys. zł** dofinansowano **10 Dziennych Domów Seniorów** – wykonano remont i rozbudowę, a także zakupiono nowy sprzęt użytkowy i medycz-

ny. Placówki te dają osobom starszym możliwość aktywnego spędzenia czasu w ciągu dnia oferując opiekę i rozrywkę. Ponadto w 2017 roku ruszył program „**Opieka 75+**”, w ramach którego 13,5 tys. seniorów z gmin do 20 tys. mieszkańców otrzyma dostęp do usług opiekuńczych i specjalistycznych. Budżet pierwszej edycji programu wynosi 57,4 mln zł.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Mieszkańcy Podkarpacia są mniej zamożni od reszty kraju. W 2016 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł na Podkarpaciu 1134,10 zł, podczas gdy w kraju jego przeciętna wielkość wynosiła 1474,56 zł. Przekłada się to na sytuację rodzin, o czym świadczy współczynnik dzietności, który w województwie podkarpackim w 2016 r. był jednym z najniższych wśród wszystkich województw. Podkarpacie z wartością wskaźnika wynoszącą 1,25 (wartość wskaźnika dla Polski – 1,36) plasowało się na 14. miejscu w kraju. Dlatego tak ważne jest wsparcie rodziny.

W celu ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie samorząd województwa podkarpackiego realizuje Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020.

W roku 2016 dofinansowano 17 zadań zgłoszonych przez ww. podmioty i przekazano na ich realizację z budżetu województwa kwotę w wysokości: 200 000,00 zł (wsparciem zostało objętych 1312 osób) oraz kwotę: 15 000,00 zł pochodzących z budżetu Państwa (Ministerstwo Finansów) w ramach dotacji celowej z przeznaczeniem na dofinansowanie organizowania szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (przeszkolonych zostało 61 osób).

Realizowane zadania dotyczyły m.in.: przeprowadzenia kampanii społecznych dotyczących problematyki przemocy w rodzinie, organizacji

warsztatów, szkoleń oraz treningów dla rodziców, opiekunów i wychowawców podnoszących kompetencje wychowawcze oraz rozwijających nowe metody pracy z dzieckiem, udzielenia indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, psychoprofilaktycznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej i zawodowej adresowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, - organizacji spotkań integracyjnych: pikniki rodzinne, przeprowadzenia szkoleń profilaktycznych oraz zajęć cyklicznych: szkoleń z logopedii i psychologii mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i najbliższym otoczeniu podopiecznych placówek wsparcia dziennego, organizacji zajęć sportowych, tanecznych, kulinarnych celem ukazanie alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu z dala od przemocy, uruchomienia punktów konsultacyjnych udzielających nieodpłatnej pomocy, przeprowadzenia szkoleń oraz działań z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu poprzez uruchomienie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy, oraz osobami stosującymi przemoc w rodzinie (superwizje, indywidualne spotkania psychologiczne dla pracowników), organizacji konferencji dotyczących problematyki przemocy w rodzinie.

Ponadto Sejmik Województwa Podkarpackiego przyjął:

- Ramowy Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- Ramowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚCI ZROBI DLA PODKARPACKICH RODZIN

- Będziemy troszczyli się o wyrównywanie dysproporcji socjalnych, przede wszystkim poprzez zwiększenie możliwości znalezienia pracy lub samozatrudnienia.

- Będziemy wspomagać rozwój rodzinnej pieczy zastępczej i zapewniać wsparcie rodzin biologicznych.
- Będziemy dążyć do zwiększenia ilości godzin przeznaczonych na pomoc potrzebującym osobom przez pracowników socjalnych.
- Będziemy wspierać działania mające na celu rozbudowanie infrastruktury ośrodków udzielających wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.
- W ramach budowy poczucia współodpowiedzialności za dobro wspólne stworzymy system współpracy na rzecz rodziny pomiędzy instytucjami samorządowymi oraz organizacjami sektora pozarządowego. Opracujemy jasne i przejrzyste reguły przyznawania środków na organizację zadań publicznych w ramach corocznych planów współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Będziemy zachęcać do włączania się instytucji oraz firm do programu Karta Dużej Rodziny.
- Stworzymy i zrealizujemy Regionalny Program Polityki Senioralnej nakierowany na realizację potrzeb osób starszych, w tym zapewniający odpowiednią pomoc medyczną i instrumenty integracji społecznej.
- Wzmocnimy system opieki nad osobami starszymi i wymagającymi opieki paliatywnej.
- Będziemy budować domy opieki dla osób starszych.

WSPARCIE DLA POTRZEBUJĄCYCH SZCZEGÓLNEJ OPIEKI

Artykuł 68. Konstytucji, najważniejszego aktu prawnego w Polsce, mówi, że władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku. Te grupy wymagają szczególnego zainteresowania i wsparcia zarówno w formie działań docelowych, ale także zmian systemowych, np. dostosowania przestrzeni publicznej do ich potrzeb. Wiele z tych zadań spoczywa na barkach władz samorządowych.

CO ZROBILIŚMY DLA POPRAWY DOSTĘPNOŚCI

PROGRAM DOSTĘPNOŚĆ+ - to skierowany do samorządów program, którego celem jest dostosowanie przestrzeni publicznej oraz innych obszarów życia społecznego do potrzeb osób z różnego rodzaju ograniczeniami. Program obejmuje osoby niepełnosprawne, niewidome, niesłyszące, ludzi starszych, z małymi dziećmi, kobiety w ciąży i osoby podróżujące z bagażami. „Dostępność+” to dostępność w: architekturze (dostosowane wejścia, windy, podjazdy, barierki, toalety), transporcie (zakup nowego taboru transportu miejskiego), edukacji (wyposażenie, pomoce dydaktyczne), cyfryzacji (dostosowanie stron internetowych urzędów, programy TV z audiodeskrypcją oraz napisami), kulturze (zastosowanie w muzeach oraz placówkach publicznych rozwiązań umożliwiających korzystanie z zasobów osobom z ograniczeniami), legislacji (dostosowanie przepisów, tak aby zmiany dla osób z ograniczeniami były ciągłe, np. wymogi dotyczące budowy nowych mieszkań, bądź zakupu taboru miejskiego).

GMINY, SZKOŁY I PRZEDSZKOLA, MIESZKANIA BEZ BARIER – 100 gmin bez barier to konkurs, na który zostanie przeznaczonych 300 mln zł; z kolei

200 szkół i przedszkoli bez barier to konkurs, na który zostanie przeznaczonych 400 mln zł. Dodatkowo min. 20% mieszkań budowanych w ramach programu *Mieszkanie+* będzie dostępnych dla osób o szczególnych potrzebach.

PROGRAM ZA ŻYCIEM – Stanowi realne wsparcie dla rodzin osób z niepełnosprawnościami. Obejmuje kompleksowe rozwiązania: od wsparcia kobiet w ciąży, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, spełniania potrzeb rehabilitacyjnych i mieszkaniowych. W ramach programu wprowadzono m.in. koordynowaną opiekę nad kobietą w ciąży i dzieckiem, rozwijana jest sieć mieszkań chronionych.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Słaba dostępność do szerokopasmowego Internetu jest jedną z barier uniemożliwiających szybkie i skuteczne komunikowanie się osób niepełnosprawnych, zwłaszcza w mniejszych ośrodkach Podkarpacia. Również wiele budynków instytucji publicznych jest w niewielkim stopniu lub „symbolicznie” przygotowanych do poruszania się po nich i obsługiwanie niepełnosprawnych mieszkańców.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA POPRAWY DOSTĘPNOŚCI

- Wprowadzimy wraz z samorządami lokalnymi oraz administracją rządową szereg rozwiązań umożliwiających załatwianie spraw urzędowych drogą elektroniczną.
- Umożliwimy równy i pełen dostęp do nauki poprzez nowoczesne systemy edukacyjne zapewniające nie tylko zdobywanie wiedzy, ale także osobiste kontakty ze środowiskiem akademickim.
- Zwiększymy aktywizację zawodową i przedsiębiorczość osób niepełnosprawnych.

OPIEKA ZDROWOTNA NA PODKARPACIU

Ochrona zdrowia to jedno z najtrudniejszych zadań, jakie stoją przed polskim rządem i samorządem. Złożony system wymaga poprawy w wielu obszarach, które są ze sobą ściśle powiązane. Rząd Prawa i Sprawiedliwości zatrzymał negatywne skutki reform poprzednich lat i ponownie wziął odpowiedzialność za zdrowie Polaków. Teraz, konieczne są kolejne kroki. Więcej środków na zdrowie oraz nowy system finansowania szpitalnictwa niosą szansę na realną, korzystną zmianę w ochronie zdrowia. Aby osiągnąć ten cel, konieczne jest pełne zaangażowanie samorządów, które w sposób bezpośredni odpowiadają za funkcjonowanie wielu kluczowych placówek służby zdrowia. To samorząd będzie potrafił najlepiej wykorzystać dostępne możliwości.

CO ZROBILIŚMY DLA PODKARPACKEJ SŁUŻBY ZDROWIA

PROGRAM LEKI 75+ - od momentu uruchomienia przez rząd Prawa i Sprawiedliwości programu bezpłatnych leków dla seniorów 75+, osoby starsze otrzymały bezpłatnie prawie 50 mln opakowań leków. Z programu skorzystało 2,2 mln seniorów. Lista bezpłatnych leków jest sukcesywnie poszerzana, co ma znaczący wpływ na poprawę jakości życia osób chorych m.in. na nadciśnienie tętnicze, chorobę niedokrwienną serca, cukrzycę czy chorobę Parkinsona – czyli typowych chorób związanych z wiekiem.

KOMPLEKSOWE LECZENIE W SIECI SZPITALI – W 2017 r. rząd Prawa i Sprawiedliwości przeprowadził reformę szpitali i doprowadził do objęcia pacjentów przez jeden szpital kompleksową opieką od leczenia szpitalnego, przez rehabilitację, po wizytę kontrolną. Powstało też 100 nowych

przychodni nocnej i świątecznej opieki lekarskiej. Obecnie każdy, kto potrzebuje pomocy (nawet osoba nieubezpieczona), może – bez obaw o negatywną weryfikację w systemie eWUŚ – udać się do lekarza rodzinnego. Szybsza diagnoza to szybsze rozpoczęcie leczenia. Takie działanie ma wpływ na poprawę zdrowia pacjentów.

ZATRZYMANIE PRYWATYZACJI – Rząd powstrzymał prywatyzację i komercjalizację szpitali narzuconą w 2011 roku – miała ona zmniejszyć zadłużenie zakładów opieki zdrowotnej i zwiększyć odpowiedzialność jednostek samorządu terytorialnego za szpitale – w praktyce jednak nie doprowadziła do poprawy sytuacji. Rząd Prawa i Sprawiedliwości cofnął złe decyzje poprzedników, które zmierzały do szkodliwego wycofywania się państwa z odpowiedzialności za służbę zdrowia. Dzięki dekomercjalizacji szpitali zachowała ona publiczny charakter. Państwo znów wzięło odpowiedzialność za zdrowie Polaków.

LEPSZE FINANSOWANIE ZDROWIA – W 2017 r. Rząd zwiększył budżet na zdrowie o 6 mld zł. Podjął także historyczną decyzję o stopniowym zwiększeniu nakładów na ochronę zdrowia do 6% PKB w 2025 roku.

PAKIET SZUMOWSKIEGO – Realizowany obecnie pakiet zmian w służbie zdrowia to kilka kluczowych dla polskiej służby zdrowia założeń: uruchomienie **Narodowego Instytutu Onkologii** oraz **Narodowego Programu Zdrowego Serca**; intensywny **Dialog z Zawodami Medycznymi**; **nowe Standardy Opieki Okołoporodowej**; oraz dalsze **Zwiększanie nakładów na ochronę zdrowia** (w 2019 roku wydatki publiczne na ochronę zdrowia po raz pierwszy w historii przekroczyły 100 miliardów złotych), **zmniejszenie biurokracji w ochronie zdrowia** (poprzez cyfryzację usług medycznych czy wprowadzenie sekretarek medycznych); dalsze **Inwestycje w zdrowie**, **Narodowy Program Leczenia Bólu**; **Medycynę Szkolną**, **Monitoring przewozu leków**.

Flagowa inwestycja:

Tytuł projektu: Rozbudowa, budowa, zakup akceleratora z wyposażeniem oraz wymiana akceleratora z adaptacją pomieszczenia w Podkarpackim Centrum Onkologii w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie

Beneficjent: Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie

Wartość inwestycji: 23,8 mln zł; **Wkład UE:** 20,2 mln zł

Opis inwestycji: Zakres projektu obejmuje rozbudowę jednego z budynków i zakup nowego akceleratora. Celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego ludności poprzez rozbudowę Podkarpackiego Centrum Onkologii oraz wynikającą z niej większą dostępność radioterapii. Efektem projektu będzie uruchomienie dodatkowego akceleratora oraz zastąpienie urządzenia wyeksploatowanego nowym, o lepszych parametrach technicznych. W perspektywie nastąpi zwiększenie ilości udzielanych świadczeń zdrowotnych, zwłaszcza świadczeń radioterapii. Pacjenci będą mieli dostęp do najnowocześniejszych metod naświetlań.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Na Podkarpaciu w 2015 r. funkcjonowało 41 szpitali ogólnych (12. miejsce w Polsce), które posiadały 10,2 tys. łóżek (8. miejsce w Polsce). W roku 2015 z leczenia stacjonarnego na oddziałach szpitalnych skorzystało blisko 473 tys. osób, o 8,6% więcej niż 2012 r. Liczba lekarzy posiadających prawo wykonywania zawodu w przeliczeniu na 10 tys. ludności była na Podkarpaciu najniższa w kraju i wynosiła w 2015 r. 25. Według metodologii Eurostatu na Podkarpaciu w 2014 r. udział osób, które z powodów pro-

blemów zdrowotnych miały ograniczoną zdolność do wykonywania czynności codziennych, wyniósł 18,3%. Był on nieco niższy niż średnia w Polsce.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA PODKARPACKIEJ SŁUŻBY ZDROWIA

- Rozwiniemy dostępność i poprawimy jakość usług medycznych m.in. poprzez zbudowanie systemu informatycznego umożliwiającego konsultacje medyczne na odległość z zastosowaniem łącz internetowych (tzw. telemedycyna).
- Wzmocnimy współpracę z samorządami powiatowymi dla poprawienia jakości i dostępności opieki zdrowotnej i usług medycznych.
- Będziemy zabiegali o sprawiedliwy i przejrzysty podział środków finansowych między poszczególne województwa, tak aby pacjenci z terenu Podkarpacia mieli taki sam dostęp do opieki medycznej, jak w regionach o wyższym niż tu PKB.
- Zbudujemy Podkarpackie Centrum Zdrowia Dziecka.
- Będziemy wspierać tworzenie Zakładów Opiekuńczo Lecznicych.

OCHRONA PODKARPACKIEJ KULTURY, ROZWÓJ TURYSTYKI, WZROST AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ I PROMOCJA REGIONU

Kwestie kultury, turystyki i promocji to obszar, w którym samorządy mają szczególnie duże możliwości oddziaływania. Polska słynie z unikatowych walorów, które dają szczególne szanse w zakresie promocji regionów i kultywowania regionalnej kultury. W wymiarze wewnętrznym to także odpowiedzialne zadania rozwoju aktywności fizycznej mieszkańców, tak aby od najmłodszych lat wspierać troskę o zdrowie poprzez promocję sportu.

CO ZROBIŁIŚMY DLA PODKARPACKIEJ KULTURY, SPORTU I TURYSTYKI

SIEĆ MUZEÓW – W 2017 r. środki na kulturę wyniosły ponad 4 miliarda złotych. W ostatnich dwóch latach nastąpił wzrost nakładów na kulturę o ok. 20%. Rząd konsekwentnie buduje i uzupełnia sieć muzeów, podjął także decyzję o powołaniu Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków. W województwie podkarpackim w ramach dofinansowania z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na budowę, modernizację, rozbudowę oraz wyposażenie obiektów kulturalnych do gmin i powiatów trafiło ponad 7 mln zł.

PROGRAM KLUB – Powstały realne narzędzia systemowego wsparcia sportu dzieci i młodzieży – ogólnopolskie programy, aktywizujące rocznie

prawie 1,5 mln dzieci i młodzieży. O 37% wzrósł w 2017 roku odsetek dzieci objętych sportowymi programami w porównaniu do roku 2015. W ramach programu wsparcie otrzymało 3 352 klubów sportowych. Po raz pierwszy w historii małe i średnie kluby sportowe otrzymują bezpośrednie wsparcie z rządu. Pieniądze trafiają tam, gdzie przyszli sportowcy stawiają swoje pierwsze kroki i do klubów, w których kształtowane są zdrowe nawyki dzieci.

PROGRAM SKS – Ponad 42 mln zł rząd przeznaczył na realizację programu SKS w 2017 roku. To dodatkowe zajęcia wychowania fizycznego w szkołach w całej Polsce. Programem jest objętych 260 tys. uczniów w ok. 14 tys. grupach ćwiczebnych. W ramach programów rządowych pieniądze trafiają do ponad 20 tys. trenerów, nauczycieli WF-u i animatorów sportu rocznie. Jednym z priorytetów rządu jest zapewnienie Polakom dostępu do nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury sportowej, dlatego stale zwiększa środki na ten cel. W 2017 roku 463 mln zł zostało przeznaczonych na remonty, budowę i modernizację sal gimnastycznych, hal sportowych, boisk, basenów, kortów i urządzeń lekkoatletycznych. Powstają także inwestycje o szczególnym znaczeniu dla polskiego sportu.

OTWARTE STREFY AKTYWNOŚCI – Są ogólnodostępnymi plenerowymi miejscami do uprawiania sportu, rekreacji i odpoczynku. Rząd przeznaczy na ten cel w ciągu czterech lat 1,8 mld zł. Pozwoli to na budowę, przebudowę lub remont nawet 6 tys. obiektów w całej Polsce. W ramach dofinansowania na inwestycje strategiczne z Ministerstwa Sportu i Turystyki (MSiT) do regionalnych inwestycji infrastrukturalnych, obejmujących budowę, modernizację, rozbudowę oraz wyposażenie obiektów sportowych do gmin i powiatów trafiło ponad 400,5 mln zł. W województwie podkarpackim w ramach dofinansowania z MSiT do regionalnych inwestycji infrastrukturalnych, obejmujących budowę, modernizację, rozbudowę oraz wyposażenie obiektów sportowych do gmin i powiatów trafiło ponad 87,7 mln zł.

Flagowe inwestycje:

Nazwa projektu: Archeologia żywa jako unikatowy produkt turystyki kulturowej Karpat

Nazwa beneficjenta wiodącego: MUZEUM PODKARPACIE W KROŚNIE

Nazwa partnera z województwa podkarpackiego: jw.

Wartość całkowita projektu: 1,4 mln euro; **Wkład UE:** 1 mln euro

Termin realizacji projektu: 1 lutego 2017 r. - 26 października 2018 r.

Opis projektu: w ramach projektu powstanie Szlak Żywej Archeologii. Dzięki niemu będzie można poznać najcenniejsze znaleziska archeologiczne, które zostaną pokazane w kontekście krajobrazu naturalnego oraz świadectw późniejszego, historycznego dziedzictwa kulturowego. Unikatowość polega m.in. na dodaniu do Szlaku elementów edukacyjnych i poznawczych: obserwacja upraw, zwierząt, sposobów gospodarowania, życia w dawnych wiekach. W projekcie uczestniczy 2 partnerów, po jednym z Polski i Słowacji. Projekt jest współfinansowany z programu Polska - Słowacja.

Nazwa projektu: Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego dawnej Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo-konserwatorskie oraz wykreowanie nowych przestrzeni ekspozycyjnych w budynku Zamku, oraz zabytkowym Parku Muzeum - Zamku w Łańcucie (OR-KA II, III, IV, VII)

Beneficjent: Muzeum – Zamek w Łańcucie

Termin realizacji: lipiec 2015 – grudzień 2019

Wartość inwestycji: 41,3 mln zł; **Wkład UE:** 28,5 mln zł

Opis inwestycji: projekt obejmuje prace remontowe, konserwatorskie i budowlane dwóch obiektów wchodzących w skład Zespołu Zamkowego w Łańcucie, tj. budynku głównego Muzeum oraz Parku otaczającego Zamek. Beneficjent realizuje w ramach POIiŚ 2014-2020 jeszcze jeden projekt związany z pracami remontowo-konserwatorskimi

dwóch innych obiektów wchodzących w skład Zespołu Zamkowego w Łańcucie, tj. budynku Oranżerii oraz Ujeżdżalni, który dofinansowano z EFRR kwotą 22 mln zł.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

W 2016 r. na Podkarpaciu działały 1324 kluby sportowe (8,9% ogółu). Pod względem liczby klubów na 10 tys. mieszkańców Podkarpacie zajmowało 1. miejsce w kraju – 6,2. Na Podkarpaciu największy udział mają uczniowskie kluby sportowe – 42,5% (40,3 w Polsce). Również popularne są kluby należące do Zrzeszenia „Ludowe Zespoły Sportowe” – 28,5%. W kraju ich udział stanowił 17,6% wszystkich klubów sportowych.

W 2016 r. w województwie podkarpackim działało 372 domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. Po województwie małopolskim była to druga lokata w kraju. W 2016 r. na terenie województwa działało 60 muzeów i oddziałów muzealnych (7. lokata w kraju).

W 2016 r. muzea i wystawy muzealne zwiedziło 1,4 mln osób, czyli o ponad 350 tys. więcej niż w 2013 r. Pod względem ilości muzealiów (ponad 1 mln) województwo zajmuje 4. miejsce w kraju. Podkarpacie wyprzedzają jedynie województwa: małopolskie, mazowieckie i dolnośląskie. Pod względem liczby widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności województwo podkarpackie znajduje się na ostatnim miejscu w kraju (100 osób).

Województwo podkarpackie posiada w zakresie kultury szczególnie potencjał. Potencjał ten oparty jest na dziedzictwie kulturowym wieloetnicznego pogranicza i różnorodności o podłożu narodowym, etnicznym i wyznaniowym. Region posiada wiele cennych zabytków oraz bogactwo kultury niematerialnej. Oprócz materialnego i niematerialnego dziedzic-

twu kulturowego, istotnym atutem województwa podkarpackiego jest działalność instytucjonalna w dziedzinie kultury. Szczególnie ważne znaczenie w obszarze wysokiej kultury mają profesjonalne instytucje znajdujące się w Rzeszowie: Filharmonia Podkarpacka im. A. Malawskiego i Teatr im. W. Siemaszkowej oraz w Przemyślu – Galeria Sztuki Współczesnej, które wypełniając swoją misję w upowszechnianiu kultury wysokiej, zyskują wysokie oceny za poziom artystycznych dokonań.

Pokrycie obszaru województwa siecią instytucji umożliwi pełnienie przez nie, na terenie swojego oddziaływania, roli centrów życia kulturalnego, zarówno inicjujących aktywność kulturalną mieszkańców regionu, jak też zapewniających narzędzia ich realizacji. Należy kreować politykę kulturalną województwa podkarpackiego pod kątem jej użyteczności dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu oraz wytyczyć kierunki działań inspirujących społeczność lokalną w dążeniach rozwojowych, ale także sprzyjających budowaniu wspólnej tożsamości regionalnej. Nowoczesność i innowacyjność w regionie powinna być silnie osadzona w dorobku historycznym terenów województwa i powinna zapoczątkować zmiany wizerunku naszego regionu dotychczas zogniskowanego wokół historycznej wielokulturowości i usilnego szukania jej potwierdzenia w realiach nam współczesnych.

Obecność szczególnie cennych dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, jak też stopień przygotowania terenów do uprawiania turystyki i rekreacji, decyduje o intensywności odwiedzania regionu przez turystę.

Ze względu na odpowiednie zasoby naturalne regionu (obszary górskie, miejscowości uzdrowiskowe) ważnym dla Podkarpacia sektorem gospodarki powinny stać się usługi turystyczne i uzdrowiskowe. Wykorzystanie tego potencjału wymaga jednak gruntownej rozbudowy bazy turystycznej.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA PODKARPACKIEJ KULTURY, ROZWÓJ TURYSTYKI, WZROST AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ I PROMOCJI REGIONU

- Będziemy modernizować i unowocześniać gminne oraz powiatowe ośrodki kultury.
- Rozwiniemy program budowy ścieżek rowerowych, w tym infrastrukturę w ramach Green Velo.
- Potencjał turystyczny regionu wydaje się być ciągle niewykorzystany. W połączeniu z rozwojem infrastruktury komunikacyjnej doprowadzimy do wykreowania nowych modeli biznesowych także w tym sektorze. Dzięki nim powstaną godne miejsca pracy szczególnie na obszarach wiejskich regionu.
- Będziemy prowadzić aktywną promocję przyrodniczych i kulturowych walorów turystycznych województwa podkarpackiego. Promować będziemy zwłaszcza agroturystykę, turystykę ekologiczną oraz zróżnicowane formy turystyki kwalifikowanej. (Bieszczadzka kolejka leśna, Bieszczadzkie drezyny rowerowe, Zabytki architektury drewnianej z listy UNESCO, Zamek w Łańcucie, Skansen w Sanoku, Bieszczady, południowe Roztocze, Beskid Niski).
- Elementem promocji będzie tworzenie nowych marek turystycznych wiążących się z Podkarpaciem jako miejscem żywo związanym z narodową kulturą i historią.
- Będziemy wspierać rozbudowę i podnoszenie standardu bazy turystycznej.
- Uruchomimy program poprawy ekspozycji miejsc atrakcyjnych turystycznie poprzez modernizację kluczowych odcinków dróg oraz budowę parkingów.
- Będziemy promowali i wspierali turystykę transgraniczną. Dążyć będziemy do poprawy stanu infrastruktury granicznej, zwłaszcza do tworzenia

nowych przejść granicznych.

- Zwiększymy uczestnictwo podkarpackich instytucji kultury w programach kulturalnych o zasięgu międzynarodowym, dających szansę na promocję regionu i prezentację jego atrybutów.
- Utrzymamy wielokulturowe bogactwo, tożsamość lokalną i regionalną m.in. poprzez działania o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim, w tym wspieranie folkloru i sztuki ludowej oraz ochronę wartości niematerialnych.
- Zamierzamy zwiększyć pulę dotacyjną na działania w obszarze kultury, środki te będą przyznawane w formule konkursowej.
- Uaktywnimy organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje, które coraz częściej pełnią rolę porównywalną z rolą oficjalnych instytucji kultury.

PODKARPACKIE ŚRODOWISKO, GOSPODARKA WODNA I CZYSTE POWIETRZE

Czyste środowisko jest warunkiem koniecznym dla istnienia zdrowego społeczeństwa. Każdy obywatel Rzeczypospolitej powinien mieć prawo oddychać nieskażonym i czystym powietrzem. Od tego, jaki stan środowiska zostawimy po sobie, będzie zależeć komfort życia przyszłych pokoleń Polaków.

CO ZROBILIŚMY DLA PODKARPACKIEGO ŚRODOWISKA, GOSPODARKI WODNEJ I CZYSTEGO POWIETRZA

STOP SMOG – W 2017 roku rząd rozpoczął realizację programu, który skierowany jest do miast do 100 tysięcy mieszkańców, znajdujących się na europejskiej liście miast z najbardziej zanieczyszczonym powietrzem. W 2018 r. rząd przeznaczy 180 mln zł na termomodernizację budynków. Ponadto do 2020 roku przeznaczy 10 mld zł na dofinansowanie projektów poprawiających jakość powietrza, a tym samym jakość życia obywateli. Większe projekty i inwestycje, w tym rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych w miastach, będą finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Lokalne projekty obniżania emisji, szczególnie niskiej, będą natomiast wspierane przez regionalne programy operacyjne i programy wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Flagowa inwestycja:

Tytuł projektu: Odtworzenie pierwotnej pojemności zbiornika przystopniowego w Rzeszowie na rzece Wisłok.

Wartość inwestycji: 50 mln zł; **Wkład UE:** 42,3 mln zł

Opis inwestycji: Dzięki wsparciu z POIiŚ w latach 2014-2020 nastąpi odtworzenie pojemności zbiornika i przywrócenie jego pierwotnej funkcji, w tym bezpieczne ujęcie wody dla miasta Rzeszowa. Prace polegają na odmuleniu zbiornika i koryta rzecznego, wykonaniu ubezpieczenia prawego brzegu i zabezpieczeniu środowiska przyrodniczego w rejonie zbiornika. Prace prowadzone będą na powierzchni 32,7 ha.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Rządowe wsparcie finansowe, jakie zapewnia Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w pozyskiwaniu środków w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” ma przede wszystkim na celu stymulowanie postępu cywilizacyjnego w zakresie ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu, a także zwiększenia efektywności energetycznej gospodarki. W związku z tym, w dużej mierze dofinansowanie udzielane jest na projekty związane z termomodernizacją budynków, a także budową sieci ciepłowniczej.

W województwie wzrasta liczba gospodarstw domowych z dostępem do wodociągu i kanalizacji. Rozwój sieci wodociągowej jest szczególnie istotny dla powiatów południowych i wschodnich, ze względu na obniżanie się wód gruntowych i pojawiający się niedobór wody. Gospodarka wodnościekowa jest szczególnie potrzebna dla obszaru Bieszczad, a w szczególności wokół Jeziora Solińskiego.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA PODKARPACKIEGO ŚRODOWISKA, GOSPODARKI WODNEJ I CZYSTEGO POWIETRZA

- Wykorzystamy program „Żwirko i Wigura”, który będzie realizowany przez PFR do działań antysmogowych poprzez zastosowanie dronów. Dzięki temu będzie można skuteczniej egzekwować prawo zabraniające spalania trujących substancji w piecach centralnego ogrzewania, co m.in. da skuteczne narzędzie służbom, które do tej pory zajmowały się kontrolami w tym zakresie. Drony umożliwiają również sprawne odnajdywanie nielegalnych wysypisk śmieci, czy skuteczną kontrolę dróg i mostów oraz rzetelną ocenę natężenia ruchu drogowego.
- We współpracy z instytucjami rządowymi będziemy budować moce kogeneracyjne zarówno w kontekście poprawy czystości powietrza (kogeneracja pozwala na uzyskanie większej efektywności wytwarzania w porównaniu z wytwarzaniem ciepła i energii elektrycznej osobno), jak i wymianę i budowę nowych mocy wytwórczych w elektroenergetyce.
- Przy wsparciu rządu będziemy uruchamiać zakłady zaawansowanego przetwarzania odpadów na syngaz / CNT w oparciu o technologię sprawdzoną w pilotażu przez polską spółkę. Wykorzystamy w tym celu środki unijne.
- Powołamy podkarpackiego pełnomocnika ds. czystości powietrza.
- Wybudujemy więcej stacji pomiarowych, sprawdzających stan powietrza.
- Będziemy tworzyć strefy niskoemisyjne w centrach miast.
- Stworzymy program mający na celu zmianę systemu grzewczego w domach jednorodzinnych na przyjazny środowisku, ze szczególnym naciskiem na podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej i termomodernizację budynków.
- Będziemy wspierać inwestycję w energetykę odnawialną, głównie w fotowoltaikę zarówno w skali mikro (do 40 kV), jak i większej (do kilku / kilkunastu MW).

- Rozszerzymy dostępność sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej dla jak największej liczby mieszkańców regionu. Wykorzystamy w tym celu wszelkie możliwe źródła finansowania, począwszy od środków z UE.

PODKARPACKA INNOWACYJNOŚĆ I CYFRYZACJA REGIONU

Nowoczesne społeczeństwo informacyjne charakteryzuje się możliwością i umiejętnością korzystania z szybkiego Internetu i wykorzystywania go do celów usprawniających codzienne życie. Polska gospodarka wkraczająca w nowy etap rozwoju sięga coraz chętniej również po rozwiązania innowacyjne, wykorzystując efektywnie nasz potencjał. W tym zakresie władze samorządowe istotnie wpływają na kształt rozwoju nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych kierując strumień finansowania do właściwych ośrodków.

CO ZROBIŁÍMY DLA PODKARPACKIEJ INNOWACYJNOŚCI I CYFRYZACJI REGIONU

INTERNET SZEROKOPASMOWY – Do 2020 r. rząd zobowiązał się zapewnić wszystkim obywatelom dostęp do Internetu szerokopasmowego o prędkości co najmniej 30 mb/s. Umożliwi to wejście polskiego społeczeństwa w nową erę cyfrową. Oznacza to możliwość pracy zdalnej, powszechnego korzystania z e-usług, co uprości załatwianie spraw urzędowych, uzyskiwanie dokumentów, korzystanie z usług medycznych i ubezpieczeniowych oraz wymianę informacji drogą elektroniczną pomiędzy urzędami. Już dziś obywatele mogą korzystać z ponad 500 różnorodnych e-usług. Większość z nich została uruchomiona lub poprawiona w ciągu ostatnich dwóch lat. W prosty sposób można np. złożyć wniosek w programie „Rodzina 500+”, z czego w minionym roku skorzystało ok. 24% uprawnionych, czy zawnioskować o wydanie nowego dowodu osobistego

lub też zgłosić jego utratę.

mDOKUMENTY – Od maja 2017 roku trwa pilotaż mDokumentów, dzięki czemu docelowo każdy obywatel będzie mógł zrezygnować z noszenia przy sobie dowodu osobistego, prawa jazdy, dowodu rejestracyjnego, potwierdzenia polisy OC (tzw. pakiet kierowcy) czy wielu innych dokumentów potrzebnych nam na co dzień (np. Karta Dużej Rodziny czy legitymacja studencka). Wszystkie te dokumenty już niebawem będą dostępne przez telefon komórkowy. Funkcjonuje już aplikacja, która umożliwia korzystanie z mDokumentów w relacji obywatel-obywatel, m.in. przy wymianie danych między uczestnikami drogowej stłuczki, czy wynajmie mieszkania. Korzystanie z mDokumentów to nie tylko wygoda w codziennym funkcjonowaniu, ale też poczucie spokoju i bezpieczeństwa.

OGÓLNOPOLSKA SIEĆ EDUKACYJNA – Dodatkowo do 2020 r. powstanie Ogólnopolska Sieć Edukacyjna łącząca wszystkie szkoły w Polsce, która zapewni dostęp do Internetu o prędkości 100 mb/s, usług i treści edukacyjnych oraz kształcenia w zakresie umiejętności cyfrowych. W 2018 r. 12,7 tys. szkół zostanie włączonych do tej sieci. Dziś jedynie co 6 szkoła ma dostęp do szybkiego Internetu.

Flagowe projekty:

Tytuł projektu: Internet światłowodowy dla mieszkańców gminy Besko, Zarszyn i Sanok

Termin realizacji: luty 2016 – listopad 2018

Wartość inwestycji: 6,0 mln zł; **Wkład UE:** 2,7 mln zł

Opis inwestycji: Realizacja projektu umożliwi objęcie zasięgiem Internetu o przepustowości minimalnej 100 Mb/s co najmniej 1528 gospodarstw domowych.

Cyfrowe kompetencje społeczeństwa (POPC)

Tytuł projektu: PODKARPACKI E-SENIOR

Termin realizacji: marzec 2018 – luty 2021

Wartość inwestycji: 6,6 mln zł; **Wkład UE:** 5,3 mln zł

Opis inwestycji: Projekt „Podkarpacki E-senior” ma na celu nabycie i utrwalenie kompetencji cyfrowych przez 1600 seniorów 65+ z min. 40% województwa podkarpackiego w oparciu o działania rozwojowe: szkoleniowe i animacyjne.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

W województwie podkarpackim w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej za pomocą Internetu korzystało poniżej 25% osób. Głównym problemem województwa są niskie nakłady przeznaczane na badania i rozwój, w szczególności te pochodzące z sektora prywatnego. Jednocześnie możliwości regionalnego środowiska badawczo-rozwojowego nie są w pełni wykorzystywane. Aktywność przedsiębiorstw w zakresie zwiększania innowacyjności polegała w większości przypadków na zakupie gotowych rozwiązań. Ponadto, nie wykształciły się efektywne i skuteczne mechanizmy współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami naukowymi. Niezbędna jest interwencja skierowana na pobudzenie aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw (infrastruktura niezbędna do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych oraz wdrażanie instrumentów zachęcających do współpracy przedsiębiorstw i jednostek badawczo-rozwojowych).

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA PODKARPACKIEJ INNOWACYJNOŚCI I CYFRYZACJI REGIONU

- Wykorzystując Program Operacyjny Polska Cyfrowa będziemy rozwijać projekt „Ostatnia mila” polegający na inwestycjach w sieci dostępu do Internetu. Nasze działania będą dotyczyły wsparcia projektów w zakresie rozbudowy i przebudowy sieci, a także infrastruktury telekomunikacyjnej zapewniających szerokopasmowy dostęp do Internetu o parametrach 30 Mb/s i więcej, a także w uzasadnionych przypadkach, gdzie nie zostanie wykreowana podaż infrastruktury szerokopasmowej zapewniającej przepustowość co najmniej 30 Mb/s, w zakresie podstawowego dostępu do Internetu szerokopasmowego.
- Będziemy rozwijać zasoby udostępniające centralne usługi klasy e-państwo.
- Będziemy wspomagać rozwój infrastruktury technicznej na wsi, w tym teleinformatycznej, oraz pomoc logistyczną i organizacyjną dla lokalnych i regionalnych przedsięwzięć w tym zakresie.
- Zniwelujemy różnice w dostępie do nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej.

BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE PODKARPACIA I ROZWÓJ MIESZKALNICTWA

Efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów to podstawa gospodarki zrównoważonej. Kluczowym elementem zapewnienia rozwoju gospodarki jest dostęp do energii – stabilny dostęp do tanich zasobów energetycznych to fundament dalszego postępu. Drugim istotnym aspektem polityki infrastrukturalnej jest mieszkalnictwo, w którym to obszarze polskie społeczeństwo wykazuje znaczne potrzeby. Zaspokojenie potrzeb na mieszkania i energię dla polskiego społeczeństwa i gospodarki stanowi jeden z najważniejszych elementów rozwoju kraju.

CO RZĄD ZROBIŁ DLA PODKARPACKIEJ ENERGETYKI I MIESZKALNICTWA

Program Mieszkaniowy (NPM), obejmuje szereg instrumentów wzajemnie się uzupełniających, skierowanych do różnych grup beneficjentów. Podstawowe działania koncentrują się bezpośrednio na tworzeniu nowego zasobu mieszkaniowego poprzez:

1. Budowę powszechnie dostępnych mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu.

W przygotowaniu BGKN są następujące projekty mieszkaniowe w woj. podkarpackim (wskazano tylko te lokalizacje, w których rozmowy pomiędzy BGKN a partnerem są najbardziej zaawansowane):

- Dębica (ul. Ratuszowa), potencjalna liczba mieszkań: 201.
- Przemyśl (ul. Czarnieckiego/Mariacka).

Podana liczba mieszkań to szacunek; ostateczna wartość będzie znana po opracowaniu projektu budowlanego. Dla inwestycji w Przemyślu

trudno na obecną chwilę podać liczbę mieszkań, gdyż jest to jeszcze przedmiotem analiz.

Poza wyżej wymienionymi prace przygotowawcze prowadzone są także w innych lokalizacjach woj. podkarpackiego. Jednakże z uwagi na wczesny stopień wdrażania tych projektów oraz tajemnicę negocjacji z kontrahentem, nie podajemy szczegółów odnośnie lokalizacji ani harmonogramów budowy mieszkań. Dane te zostaną podane w momencie ustalenia wszystkich istotnych szczegółów projektów.

2. Wsparcie przedsięwzięć społecznego budownictwa czynszowego.

- Preferencyjne finansowanie zwrotne na budowę mieszkań o limitowanym czynszu adresowane do osób o umiarkowanych dochodach.

Z informacji uzyskanych z BGK wynika, że w latach 2016-2018 w ramach rządowego programu popierania budownictwa mieszkaniowego zakwalifikowano 136 wniosków obejmujących łącznie budowę 6 166 mieszkań na wynajem, o łącznej wartości inwestycji 1,3 mld zł.

Z woj. podkarpackiego do finansowania zwrotnego zostały zakwalifikowane 4 wnioski, które dotyczą budowy 177 mieszkań na kwotę finansowania ok. 13 mln zł. Dla 2 wniosków została podpisana umowa kredytowa z BGK. Mieszkania powstaną w następujących lokalizacjach: Jasło (gm. miejska), Ropczyce, Krosno.

- Bezwrotne finansowe wsparcie z budżetu państwa, na rozwój budownictwa zaspokajającego potrzeby mieszkaniowe osób o niższych dochodach oraz budownictwa wspomaganego.

Z woj. podkarpackiego do finansowego wsparcia zostało zakwalifikowanych **16 wniosków**, na łączną kwotę finansowego wsparcia **8,8 mln zł**. Wnioski dotyczą utworzenia **186 lokali mieszkalnych**. Mieszkania powstaną w następujących gminnych lokalizacjach: Nisko, Mielec, Lesko, Krosno, Boguchwała, Korczyna, Słubno, Ustrzyki Dolne, Tryńcza.

3. Dopłaty do czynszów.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Pomimo korzystnych uwarunkowań dla rozwoju energetyki bazującej na źródłach odnawialnych udział energii z OZE w produkcji energii ogółem należy do bardzo niskich.

Z tego względu należy położyć nacisk ukierunkowany na rozwój energetyki wykorzystującej OZE w wielu wymiarach (produkcja energii i efektywna jej dystrybucja, wsparcie przedsiębiorstw działających w sferze obsługi sektora OZE, zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej, wykorzystanie OZE w celu zmniejszania zużycia paliw konwencjonalnych i ograniczenia tzw. niskiej emisji). Obszar ten ma szansę szybkiego rozwoju nie tylko ze względu na istniejące zasoby, ale i planowane wsparcie w sferze innowacji (energetyka niskoemisyjna oraz automatyka są wyłaniającymi się obszarami inteligentnej specjalizacji województwa).

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA PODKARPACKEJ ENERGETYKI I MIESZKALNICTWA

- Będziemy ściślej współpracować z rządem przy realizacji programów, kierowanych do samorządów.
- Będziemy wspierać rozwój zeroemisyjnego transportu publicznego.

BEZPIECZEŃSTWO OBYWATELI NA PODKARPACIU

Bezpieczeństwo polskich obywateli to kwestia fundamentalna dla właściwego rozwoju społecznego. Przywrócenie poczucia troski państwa nad obywatelem musi odbyć się poprzez ponowne przejęcie odpowiedzialności za najważniejsze zadania w zakresie bezpieczeństwa. Rozwój i modernizacja służb mundurowych, szczególnie policji i straży pożarnej powinny być obiektem szczególnego zainteresowania władz samorządowych.

CO ZROBILIŚMY DLA BEZPIECZEŃSTWA PODKARPACKICH OBYWATELI

PRZYWRÓCENIE POSTERUNKÓW – Rząd koalicji PO-PSL w latach 2007-2015 zlikwidował ponad połowę posterunków policji w Polsce, co diametralnie obniżyło poziom bezpieczeństwa na wielu obszarach kraju. Przez ponad dwa lata rząd Prawa i Sprawiedliwości zdecydowanie zmienił sytuację w zakresie bezpieczeństwa w lokalnych społecznościach. Stało się to możliwe m.in. dzięki przywróceniu ponad 70 posterunków policji w małych miejscowościach. W podkarpackim przywrócono już 8 posterunków: w Wiśniowej, Korczyni, Kamieniu, Jasienicy Rosielnej, Ulanowie, Chorkówce, Polańczyku i Wiązownicy.

PROGRAM MODERNIZACJI SŁUŻB MUNDUROWYCH – W 2017 r. policja zakupiła 956 radiowozów, Państwowa Straż Pożarna 139 samochodów, a Straż Graniczna 130. Zainwestowano także w rozwój Ochotniczych Straży Pożarnych – w 2017 r. dotacja dla OSP została podniesiona o 15 mln zł.

INNOWACYJNE FORMY KONTAKTU – M.in. możliwość zgłoszenia zagrożenia w swojej okolicy przez Internet, za pośrednictwem Krajowej Mapy Bezpieczeństwa czy korzystania z mobilnej aplikacji „Moja Komenda”,

która pozwala na szybki kontakt z dzielnicowym. Z aplikacji tej skorzystało już ponad 80 tys. osób. Działania te idą w parze z nauką bezpiecznych zachowań, głównie wśród dzieci i młodzieży. Jednym ze sposobów promowania odpowiedzialnych postaw jest przyznawanie nagród „Młody Bohater” za podjęcie prób ratowania życia. Dodatkowo realizowana jest odpowiedzialna polityka migracyjna. Polscy funkcjonariusze Straży Granicznej wspierali uszczelnianie granic w 18 państwach, podnosząc w ten sposób bezpieczeństwo w Europie.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Województwo należy do najbezpieczniejszych regionów w Polsce (mieszkańcy nie odczuwają zagrożenia w miejscu zamieszkania, niska liczba przestępstw stwierdzonych, wysoki wskaźnik wykrywalności sprawców). Jest regionem o najniższym w Polsce poziomie przestępczości. Dodatkowo, zarówno na Podkarpaciu, jak i ogólnie w Polsce poziom przestępczości z roku na rok spada.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA BEZPIECZEŃSTWA PODKARPACKICH OBYWATELI

- Będziemy budować bezpieczne i oświetlone przejścia dla pieszych.
- Polepszymy jakość dróg powiatowych i wojewódzkich w celu zwiększenia na nich bezpieczeństwa.
- Będziemy wspólnie z rządem przywracać zlikwidowane za rządów PO-PSL posterunki policji.
- Nadal będziemy prowadzić budowę chodników przy ciągach drogowych.
- Będziemy wspierać rozwój systemu ratownictwa w tym straży pożarnej,

pogotowia ratunkowego, GOPR.

- Stworzymy strategię zapobiegania zagrożeniom powodziowym.
- Będziemy wspierać i promować programy poprawy gospodarowania rolniczymi zasobami wodnymi w tym małej retencji oraz systemu regulacji zasobów wodnych (melioracja).
- Zwiększymy świadomość mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach kryzysowych poprzez propagowanie szkoleń przeciwpożarowych i przeciwpowodziowych.

SPRAWNA ADMINISTRACJA I LEPSZE ZARZĄDZANIE NA PODKARPACIU

Władza samorządowa to także sprawna administracja i lepsze zarządzanie. Poziom samorządowy wymaga nie tylko wizji i szerokiej perspektywy rozwoju, ale także bezpośrednich dobrych działań. Dobry gospodarz zna swoich obywateli i ich potrzeby. W trosce o nasze małe ojczyzny konieczna jest stała poprawa jakości zarządzania i efektywności wydatkowania środków publicznych. Władza samorządowa musi być najbliżej mieszkańców w regionach, każdego dnia dając bezpośredni przykład dobrego rządzenia.

CO RZĄD ZROBIŁ, ABY USPRAWNIĆ ADMINISTRACJĘ

LEPSZE WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW UNIJNYCH – Dzięki dynamicznym działaniom rządu w ciągu 2 lat udało się zdecydowanie przyspieszyć realizację programów finansowanych ze środków unijnych. Po wyborach parlamentarnych Ministerstwo Rozwoju przeprowadziło analizę stanu wdrażania funduszy unijnych na lata 2014 - 2020. Przeprowadzony audyt wykazał, że w porównaniu do innych państw opóźnienia sięgały nawet roku. Niektóre wskaźniki wykorzystania funduszy były bliskie zeru.

W czerwcu 2016 r. Rada Ministrów przyjęła „Plan działań na rzecz zwiększenia efektywności i przyspieszenia realizacji programów w ramach umowy partnerstwa”, który przyniósł zdecydowaną poprawę.

Łącznie w ramach obecnej perspektywy budżetowej podpisano już ponad 25 tys. umów na dofinansowanie projektów z pieniędzy UE o wartości ponad 225,5 mld zł.

Dodatkowo dzięki energicznym działaniom byłego Ministra Rozwoju Mateusza Morawieckiego udało się zagospodarować 9 mld euro pochodzących z poprzedniej perspektywy budżetowej na lata 2009-2013.

Polska z powodzeniem zakończyła także negocjacje w sprawie funduszy norweskich. Dzięki temu nasz kraj otrzyma 810 mln euro, które zostaną przeznaczone m.in. na ochronę środowiska i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Niestety, znacznie wolniej niż programy krajowe realizowane były programy regionalne, za które odpowiadają samorzady wojewódzkie. Szacuje się, że zagrożona jest kwota ok. 887 mln euro z programów regionalnych. Obecnie nie dotyczy to jednak województwa podkarpackiego, gdzie rozliczono już 18,8% alokacji, co daje drugie miejsce w kraju wśród wszystkich regionów.

PAKIET DLA ŚREDNICH MIAST – Na 255 polskich miast posiadających status średnich, aż 122 ośrodki według analiz przeprowadzonych przez PAN, są zagrożone utratą funkcji społeczno-gospodarczych. Ponad 2 mld zł przeznaczone na wsparcie w ramach programu zostaną przekazane na cele związane z inwestycjami publicznymi, wspieranie efektywności energetycznej, czy też tworzenie warunków dla inwestycji prywatnych. Pakiet dla Miast Średnich jest krokiem milowym na rzecz wyrównywania szans rozwojowych wszystkich obszarów kraju.

JAK SYTUACJA WYGLĄDA DZISIAJ

Województwo podkarpackie zajmuje 4 miejsce w aspekcie wartości złożonych wniosków o dofinansowanie. Wkład UE w złożonych wnioskach o dofinansowanie wynosi 8,3 mld zł, co stanowi 95,3% alokacji.

Podpisanych zostało 1,8 tys. umów na kwotę dofinansowania UE 4,5 mld zł, co stanowi 51,5% alokacji, podczas gdy średnie wykorzystanie alokacji w podpisanych w RPO umowach jest na poziomie 48,4%.

CO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ ZROBI DLA POPRAWIENIA JAKOŚCI ADMINISTRACJI

- Sprawność administracji będzie na bieżąco monitorowana.
- Na bieżąco będziemy sprawdzać poziom satysfakcji osób korzystających z usług administracji publicznej.
- Zapewnimy transparentność posiedzeń wszelkich organów władz wybieranych przez Obywateli; posiedzenia rad gmin, powiatów oraz Sejmiku, a także zarządów powiatowych i wojewódzkiego będą na bieżąco transmitowane i dokumentowane w sposób powszechnie i łatwo dostępny.
- Zapewnimy przyśpieszenie wydatkowania unijnych środków w ramach programów regionalnych.

